

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
September 1974

DANSK SKOVFORENING

13/09/74

GRUPPE	1XXX			2XXX		
	SALG	PRIS	PRIS	SALG	PRIS	PRIS
BØG	KBM	FM	KBM	FM	KBM	FM
TOTAL SALG	HANDEL			HANDEL		
TOTAL SALG	74572			46690		
KÆVLER	0	0.0		0	0.0	
A-KÆVLER	2774	212.4	233.6	4429	214.3	235.7
B-KÆVLER	9378	150.2	165.3	6325	161.9	178.1
C-KÆVLER	6816	98.7	108.6	5618	106.7	117.4
USORTEREDE KÆVL	5872	145.5	160.1	4015	107.1	117.8
JUNCKER-KÆVLER	26844	69.6	76.6	12558	68.5	75.4
CELLULOSE-KÆVLE	3259	49.8	54.8	2119	53.4	58.8
ANDRE KÆVLER	5453	83.7	92.0	3787	91.7	100.8
*		99.6			111.3	
SNITGAVN	37	79.5		859	71.2	
INDUSTRITRÆ	12411	61.2		6534	53.5	
ANDET	1729	51.8		446	75.3	
MIDDELPRIS		92.2			102.1	
EG						
TOTAL SALG	10778			7407		
KÆVLER	0	0.0		0	0.0	
A-KÆVLER	392	393.3	432.7	304	591.5	650.6
B-KÆVLER	1064	178.5	196.4	659	363.8	400.2
C-KÆVLER	688	194.0	213.4	564	168.6	185.4
USORTEREDE KÆVL	4332	165.4	181.9	1014	197.3	217.1
JUNCKER-KÆVLER	2465	87.0	95.7	3114	84.5	93.0
ANDRE KÆVLER	0	0.0		0	0.0	
*		157.5			172.9	
PÆLE	894	111.5		685	101.5	
INDUSTRITRÆ	451	32.2		633	54.0	
ANDET	493	47.3		433	65.1	
MIDDELPRIS		143.4			149.8	

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »SKOVHASTRUP«
Hvalsø — Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle - Telf. 03 - 49 30 20* og 03 - 49 30 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Forstplanteskolen, Verringe

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolsov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter
skovplanter i gode provenienser.

Skovplant kulturerne står under
Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELF. 04-66 29 33* DANMARK

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
og Grankævler købes.

A/S Kagerup Trævarefabrik

Kagerup Stationsvej 59
3200 Helsingør - Tlf. Helsingør 9

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter
til vildtremiser m.v.

Hyllinge Savværk A/s

Tlf. (03) 74 40 64

Kristtorn

Unge planter med klump og lær-
red. Udvalgt fra hårdføre moder-
træer med høj bærydelse.

Forlang vor pjece om dyrkning
af Kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
Bogense - Tlf. (09) 81 13 60

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

OREHOVED 4840 NØRRE ALSLEV · TLF. (03) 84 60 84

I/S Hage og Simony Skovadministration

Pris: Fuld administration 50-80 kr.
pr. ha pr. år.

Rationalisering — Tilbud gives.

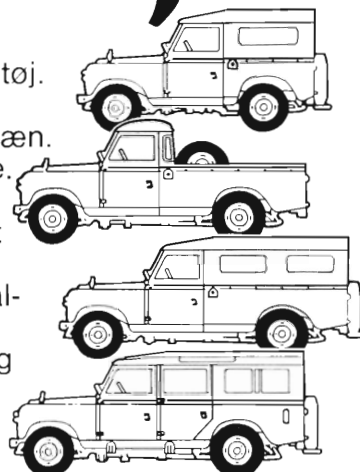
OREMANDSGAARD · 4735 Mern
Skovrider J. Simony (03) 79 61 28
Skovfoged P. Koefoed (03) 71 63 47
Kontor (03) 79 60 09

56

En LAND-ROVER går sine egne veje.

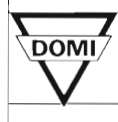
Land-Rover er simpelthen verdens mest alsidige køretøj. Den kører fremragende på vejen, men behøver den ikke! En Land-Rover kommer frem overalt i det vanskeligste terræn. I skove, på plørede marker, på byggepladser uden veje. Med stigninger op til 45°. Der er 27 forskellige udgaver, til benzin eller diesel, 4-hjulstræk, 8+2 gear, komfortabelt førerhus, karrosseri af aluminiumslegering (Burma bright) der forhindrer rust. Kan monteres med omfattende specialudstyr til særlige arbejdsopgaver. Land-Rover er for folk, der ikke følger den slagne landevej. Få alle oplysninger og demonstration arrangeret hos DOMI-forhandleren.

Esbjerg: Vilh. Nellemann A/S, Hedelundvej, tlf. (05) 13 17 33. **Frederikshavn:** Borge Sorensen automobiler A/S, Gronlandsvej 10, tlf. (08) 42 28 77. **Glostrup:** Vilh. Nellemann A/S, Sdr. Ringvej 33, tlf. (01) 96 75 55. **Herning:** Herning Autohandel, v/Karl Christiansen, Hovedgaden, Lind, tlf. (07) 12 21 00. **København V:** Vilh. Nellemann A/S, Vodroffsvej 55-57, tlf. (01) 35 33 33. **København Ø:** Arne Fog's Eff. v/De forenede Automobilfabriker A/S, Bryggervangen 39, tlf. (01) 29 33 11. **Randers:** Vilh. Nellemann A/S, Hospitalsgade, tlf. (06) 42 17 33. **Skelskør:** Skelskor Auto A/S, Sorovej 27-29, tlf. (03) 59 61 50. **Skive:** A/S C. P. Koldings Eff., Barupgade 8 10, tlf. (07) 52 22 00. **Struer:** Willy Laursen A/S, Bredgade, tlf. (07) 85 15 00. **Svendborg:** N. Kjær, Autogaarden, Korsgade 17, tlf. (09) 21 23 23. **Tønder:** Autogården, Werner Petersen I/S, Ribe Landevej 57-59, tlf. (04) 72 30 50. **Vejle:** Vejle Motor-Compagni, v/J. P. Buch og Son, Boulevarden 13, tlf. (05) 82 21 00. **Ålborg:** Vilh. Nellemann A/S, Jyllandsgade 28, tlf. (08) 12 63 77. **Århus C:** A/S Auto-Compagniet, Vestergade 83, tlf. (06) 13 09 88.

LAND-ROVER

Et godt træ har sin værdi...

HAFNIA - HAAND I HAAND

Holmens Kanal 22 . 1060 København K
Tlf. (01) 13 14 15

Personalia:

Statens Naturfrednings- og Landskabskonsulent, forstkandidat *Sten Bjerke* er afgået ved døden. Der vil komme en nekrolog over Sten Bjerke i Dansk Skovforenings tidsskrift.

Godsejer *Flemming Juncker*, Overgaard er pr. 5. september 1974 udnævnt til kommandør af Dannebrogordenen.

Hofjægermester *Jens baron Wedell-Neergaard* kan den 1. oktober i år holde 25 års jubilæum som ejer af Svenstrup Gods.

Skovrider *Alfred Laustsen* har den 1. september d. å. været skovrider for Sostrup skovdistrikt i 25 år.

Jägmästare *Henning Hamilton* er den 1. september udnævnt til direktør for Sveriges Skogsvårdsförbund. Henning Hamilton afløser her jägmästare *Solve Thulin*.

Træprisen

Den største danske arkitekturpris, Træprisen på 35.000 kr., vil til efteråret blive tildelt brødrene *Ib og Jørgen Rasmussen*, arkitekter m.a.a. Hædersprisen, der er indstiftet af Træbranchens Oplysningsråd, uddeles bl. a. for rådhuset i Skjern, Solvangskoloni Farum samt en række enfamiliehuse og sommerhuse.

P. H.

Foredrag om USA

Statsskovriderne *Bent Engberg* og *Einar Laumann Jørgensen* har aflagt besøg i U.S.A. fra 2. april til 12. maj 1974 under U.S. regerings auspicer og har herunder besøgt 22 nationalparker, nationale skove, rekreationsarealer, nationale kystområder og andre steder af interesse. Endvidere besøgte Vancouver og Toronto, Canada.

Statsskovrider Engberg holdt den 2. juli d. å. på engelsk et interessant lysbilledforedrag i den amerikanske ambassade for en indbudt kreds. Første del af foredraget omhandlede nationalparkerne, og der vistes lysbilleder af kæmpetræer, bygninger og installationer.

I foredragets anden del sammenlignede skovrider Engberg friluftsfaciliteter (toiletbygninger, stole, borde, bænke, hegn, trapper m.m.) som de anvendes i U.S.A.'s skove og som de ser ud på Bornholm.

P. H.

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V
Telf.: (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 1964

Redaktionsudvalg:

Hofjærgermester

I. Estrup

(formand)

Professor

N. K. Hermansen

Statsskovrider

Vagn Johansen

Forstfuldmægtig

M. Elbæk Jørgensen

Skovrider

Aa. Marcus Pedersen

Skovrider

Ole Fog

Ansvarshavende redaktør:

Forstkandidat

Mikal Herløw

Dansk Skovforening

Annoncetegning:

Redaktør P. Hauberg

Dansk Skovforening

Abonnement:

Tegnes hos

Dansk Skovforening

Koster for 1974

kr. 65,- (incl. moms)

Medlemmer af Dansk Skovforening modtager et ekspl. af Skoven og Dansk Skovforenings Tidsskrift vederlagsfrit.

Stof til SKOVEN's

oktober nummer må

indsendes inden 1. oktober.

Forsiden:

INDTÆGTER	UDGIFTER	BEVÆGTE MIDLER	SKAT	NETTO	BRUTTO
1.000,00	2.000,00	3.000,00	4.000,00	5.000,00	6.000,00
7.000,00	8.000,00	9.000,00	10.000,00	11.000,00	12.000,00
13.000,00	14.000,00	15.000,00	16.000,00	17.000,00	18.000,00
19.000,00	20.000,00	21.000,00	22.000,00	23.000,00	24.000,00
25.000,00	26.000,00	27.000,00	28.000,00	29.000,00	30.000,00
31.000,00	32.000,00	33.000,00	34.000,00	35.000,00	36.000,00
37.000,00	38.000,00	39.000,00	40.000,00	41.000,00	42.000,00
43.000,00	44.000,00	45.000,00	46.000,00	47.000,00	48.000,00
49.000,00	50.000,00	51.000,00	52.000,00	53.000,00	54.000,00
55.000,00	56.000,00	57.000,00	58.000,00	59.000,00	60.000,00
61.000,00	62.000,00	63.000,00	64.000,00	65.000,00	66.000,00
67.000,00	68.000,00	69.000,00	70.000,00	71.000,00	72.000,00
73.000,00	74.000,00	75.000,00	76.000,00	77.000,00	78.000,00
79.000,00	80.000,00	81.000,00	82.000,00	83.000,00	84.000,00
85.000,00	86.000,00	87.000,00	88.000,00	89.000,00	90.000,00
91.000,00	92.000,00	93.000,00	94.000,00	95.000,00	96.000,00
97.000,00	98.000,00	99.000,00	100.000,00	101.000,00	102.000,00

Fra en testkørsel af EDB-programmet til regnskabsoversigterne:

1xxx = øst for, 2xxx = vest for

Storebælt. 1972/73

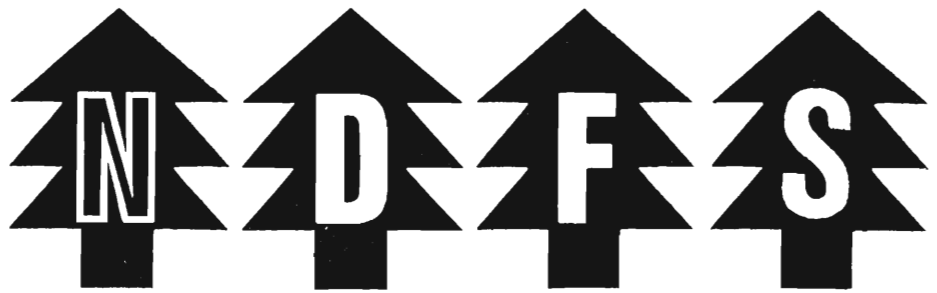
Se mere inde i bladet.

Tryk:

Juelsminde Bogtryk

Telf.: (05) 69 30 94

SEPTEMBER 1974

XIII Nordiske Skovkongres

Kongressen var i år henlagt til Sverige i tiden 11.-14. juni, og den samlede traditionen tro mange nordiske forstfolk - i år ca. 1.500 personer. Disse mange mennesker var fordelt på ialt 21 ekskursioner rundt om i landet.

Damer, der ikke var interesseret i skov, deltog i ialt 15 dameekskursioner.

Der vil i de kommende numre af SKOVEN blive bragt korte ekskursionsreferater fra de ekskursioner, der havde dansk deltagelse.

Kongressen sluttede i Stockholm med

plenarmøde og en højtidelighed, der blev overværet af Hans Majestæt kong Carl XVI Gustav.

Plenarmødet blev indledt af generaldirektør *Fr. Ebeling*, der holdt et foredrag med titlen „Hur skall man på bästa sätt använda skogsmarken mångsidigt?”.

Herefter var der en paneldebat, hvor hofjærgermester I. Estrup og statsskovrider H. Holbek deltog som danske repræsentanter.

Mødet sluttede med vedtagelse af følgende resolution:

Resolution

På den XIII Nordiske Skovkongres' plenarmøde den 14. juli i Stockholm vedtog man følgende resolution.

Skovbruget og træindustrien er i Norden af grundlæggende betydning for samfundet, såvel for vor økonomi som for miljøet. Skovbrug og træindustri har særlig betydning for de spredt befolkede egne ved at opretholde beskæftigelsen og samfundsservicen.

De sidste årtiers bestræbelser på at forbedre skovens produktion må derfor fortsættes og yderligere udvikles, idet der tages hensyn til skovens sociale funktioner og miljøværdierne.

Det økonomiske skovbrugs målsætning om en vedvarende træproduktion falder stort set sammen med naturfredningens krav på en god husholdning med naturressourcerne.

Skovbruget er afhængig af, at mulighederne for skovenes økosystem til at producere træ bevares og helst forbedres.

Skovenes udnyttelse har altid været mangesidigt - ikke kun til træproduktion, men også til andre gøremål, f. eks. jagt.

I takt med den hurtigt stigende urbanisering af samfundet udnyttes imidlertid mange skovområder mere intensivt af friluftsfolket - først og fremmest i nærheden af større byer og

turistcentre. Dette medfører undertiden krav om driftsformer, der afviger fra det, der er mest lønsomt ud fra et driftsøkonomisk synspunkt. Samme forhold gælder visse biologiske eller på andre måder særprægede områder. De indskrænkninger i skovens udnyttelse, som derved opstår, kan medføre økonomiske tab for skovejere, for hvilke de bør have erstatning. På størstedelen af skovarealet behøver hensynet til skovens miljøværdier ikke at indebære indskrænkninger i træproduktionen.

Skovbruget bør gennem egnede modifikationer ved skovens pleje øge dens værdi for friluftslivet, for dyreliv og jagt m.m., hvilket kan ske uden at det behøver føre til en mærkbar lavere produktion eller til mærkbare omkostningsstigninger.

Dette forudsætter, at publikum ikke volder skade på skov og mark eller lægger hindringer i vejen for arbejdet i skoven.

Den forstlige forskning skal tjene skovbrugets bestræbelser for på en god måde at bevare skovene som naturressourcer og at forbedre og billiggøre træproduktionen.

Opmærksomheden bør rettes mod ri-

sici for skader og nedsat tilvækst i skovene som følge af luft- og vandforurening.

Forskningen skal også omfatte studier over skoven som arbejdsmiljø, samt skovens udnyttelse til andre formål end træproduktionen.

Det er magtpåliggende, at skovbrugets forskning har ressourcer til disse formål.

Målsætningen for den forstlige uddannelse skal være at tilgodese de forskellige krav, som stilles til en alsidig og hensigtsmæssig udnyttelse af skovens naturressourcer. De skal også være uddannede til at give den fornødne information om skovbruget.

Offentlighedens besøg i skov og mark kan beriges gennem øgede kundskaber om skoven som produktions- og miljøfaktor. Bedre kundskaber bør resultere i en øget forståelse for skovbruget og dets arbejdsvilkår. Nordens forstfolk er beredvillige til på forskellige måder at medvirke hertil.

Nordens forstfolk mener, at skovens afkastning bør forøges og forbedres, samtidig med at opmærksomhed bør rettes mod skovens sociale funktioner og miljøværdier.

Det nordiske samarbejde på det forstlige område er værdifuldt og bør videreudvikles.

Dyrkning af planter på stenuld

Forsøgsstationen ved Hornum har i de sidste år foretaget nogle interessante forsøg med dyrkning af planteskoleplanter i stenuld.

Forsøgene, som vist er ret ukendte indenfor skovbruget, startede i efteråret 1968 og er omtalt i Gartnertidende nr. 35, 1974. Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekulturer har siden 1971 udsendt forskellige meddelelser om disse forsøg.

Hornum er det første sted i verden, hvor man dyrker planter i stor stil uden brug af jord. Den er erstattet af stenuld - svensk basalt i fine fibre. Når eksperimentet er lykkedes, skyldes det, at man efterhånden har en betydelig viden om de næringsstoffer planter skal have for at trives - og at man har fundet frem til den rigtige gødningsblanding.

Sten-planteskolen vækker i denne tid opmærksomhed blandt forskere rundt om i verden, bl. a. fordi man opnår 3-9 gange så stor væksthastighed som normalt. Forstander *I. Groven* oplyser, at planternes rødder forankres udmærket i stenuld. Jord har flere ulemper: Den nedbrydes, og man har ikke tilstrækkelig kontrol med næringsstofferne.

Lederen af Hornums fuldautomatiske planteskole, hortonom *Odd Bøvre* udtaler, at man idag er nået så vidt, at man tør anbefale, at dyrke langt de fleste planter helt uden jord.

Resultaterne af sten-dyrkningen taler for sig selv. En birk på seks meters højde vokser i en lille potte på kun fem en halv liter. Birken blev sat den 28. februar sidste år. Ved traditionel dyrkning ville den kun have været 60-70 cm høj. Der er således tale om otte-ni gange normal væksthastighed. En nu fem meter høj poppel i en lille potte eller container blev sat ud i foråret som en få centimeter lang stikling.

Generelt er væksthastigheden i stenulden fire-fem gange hurtigere i drivhuse og tre gange så hurtigt på friland, som i jord, fortæller *O. Bøvre*. Det er en væksthastighed, som vi aldrig tidligere har set magen til.

En af grundene til den imponerende vækst er, at man helt præcist kan styre processerne. Mens det i traditionelt jordbrug tager lang tid at få ført vand og ny næring ned til planterødderne, kan det nu gøres fra minut til minut. Derfor har planten altid den næring til rådighed, som den har behov for. Plantenæringen er den specielle Hornum-blanding, der er vandopløselig. Via automatik føres den frem til planterne sammen med vand, som der altid er rigeligt af. Planterne i stenulden gror i op til 90% vand. Når de kan trives her, skyldes det, at de mineraliske stenfibre har helt andre egenskaber end almindelig jord. Sammen med de store vandmængder er de bl. a. i stand til at fastholde 10-20% luft.

På grund af containerne kan man have det dobbelte antal planter på arealet. Da man samtidig opnår 3 års vækst i løbet af en sæson, kan man dyrke seks gange så mange planter på det samme areal. Vigtigt er endvidere, at man nøjagtigt kan forudsige, hvornår en plante opnår den rigtige størrelse.

O. Bøvre oplyser, at der ikke er problemer med, hvordan planterne klarer sig, når de kommer ud i almindelig jord.

Foreløbig har et par danske planteskoler taget ideen op efter Hornum. De kører nu helt på automatik og dyrkning i stenuld. - Udlandet har vist interesse for sagen, og i Tyskland har man i sommer dyrket tomater på stenuld.

Skurvogne

Godkendt af
skovbrugets
arbejdsgiverforening
og D.A.S.F.

HÖRMANN HUSE a/s

Ballebygade 10-18,
8600 Silkeborg,
telefon 06 · 85 51 78

Vore skoverfarne vognmænd udfører med kranudstyrede lastvogne og lastevne 20-25 tons kørsel af:

RÅTRÆ i alle dimensioner
PYNTEGRØNT
TØMMER/TRÆLAST m. v.
i ind- og udland

**RØNNEDE
LASTA/s**

Industrivej 14, 4683 Rønnede
telefon 03 · 71 15 25

Regnskabsoversigterne over på EDB

EDB-programmet til regnskabsoversigterne, udviklet i samarbejde med LEC, er nu ok. EDB-proceduren gør det muligt at nedsætte produktionstiden med knapt et halvt år, hvis man ændrer kørselstidspunktet. Friske spørgeskemaer udsendes derfor snarest.

Af TOM NIELSEN, Dansk Skovforening.

Som det vil være velkendt for foreningens medlemmer har økonomisk-statistisk afdeling igennem en lang år-række udarbejdet årlige regnskabsoversigter for det private skovbrug. Skovrider *E. Tolstrup* startede arbejdet med disse oversigter i 1946/47, og de er med lidt varierende indhold udsendt siden. Ændringerne er dog så beskedne, at kontinuiteten er bibeholdt, og professor *Hermansen* skriver i D.S.T. 1967 - hvor analyserne for de første 20 år gennemgås - at et materiale af lignende kvalitet savnes i andre lande.

Oversigterne bygger på spørgeskemaer, som udfyldes af deltagerne. Der udsendes to beretninger: en med distriktsresultater, som betragtes som fortroligt materiale, og en med gennemsnitstal for forskellige distriktskategorier m.v. Tidligere blev beregningsarbejdet udført manuelt i Dansk Skovforening, men i fjor blev oversigterne - med delvis succes - udarbejdet ved hjælp af EDB. Imidlertid skulle besværlighederne med EDB-overgangen nu være overvundet, og vi påregner at udsende 1972/73-udgaven i løbet af ca. 5 uger og 1973-74-udgaven med lidt held - omkring årsskiftet.

Hvad kan programmet?

Programmet leverer smukke beregninger og udskrifter af:

1. *Hovedstatistikken*, som giver et sammendrag af årets drift i form af pr. ha-tal: arealfordeling, hugst og tilvækst, indtægten ved salg af træ og biprodukter, samt div. udgiftsposter: skovning, transport, kultur, vej m. v., arbejderudgifter og øvrige generaludgifter. Summatallet er overskud pr. ha - desuden foretages en skematisk beregning af overskuddet reguleret efter kapitalhævning/-opsparing i skoven. Alle deltagerne indgår i denne analyse, mens de øvrige kun medtager distrikter med tilstrækkeligt udspecificeret regnskab.

2. *Kulturanalysen*, hvor den samlede kulturudgift for 1 ha i 20 år beregnes for bøg, eg, andet løvtræ, nåletræ og pyntegrønt.

3. *Salgsprisanalysen*, hvor de gennemsnitlige salgspriser for div. effekter beregnes (et eksempel fra en af de mange testkørsler er vist på forsiden).

4. *Sortimentsforholdsanalysen*, som giver træartsvise sortimentsforhold.

5. *Dækningsbidragsanalysen*, som beregner de træartsvise dækningsbidrag. For alle de analyser beregnes en række gennemsnitstal efter ejendomsstørrelse og landsdel. Det er især denne gennemsnitsberegning, som har voldt EDB-kvaler. Et af problemerne er den meget store forskel i specifikationsniveauet for de deltagende distrikter.

Skal man kort resumere, er fordele og ulemper ved EDB-proceduren følgende:

EDB gør det muligt at udarbejde oversigterne hurtigere, og der spares en del skrivearbejde (og fejlmuligheder) ved udarbejdelsen. - Svagheden er nok den, at „urimelige“ tal i inputmaterialet først opdages på et sent tidspunkt samt, at proceduren er relativt ufleksibel.

Hvorfor analysere?

Man kunne måske spørge: hvortil alle disse anstrengelser? Formålet med oversigterne falder i to dele:

1. *Sammenlignende driftsstatistik* - dvs. en mulighed for en bedømmelse af driftsresultatet, dels ved sammenligning med naboer, dels med tidligere analyser for samme ejendom.

Hvor afviger vi fra gennemsnittet og hvorfor? Regnskabsoversigterne kan give en grov indstyring, som vel ikke mindst er af værdi for mindre distrikter med begrænset forstlig bistand. Men det er klart, at der - især for ukyndige - er rige muligheder for fejlslutninger.

Bedst udbytte af disse sammenligninger fås nok ved egentlige regnskabsmøder, hvor anonymiteten for mødedeltagerne hæves og tallene fra distrikterne diskuteres åbent. I forbindelse med en mindre omlægning af oversigterne for nogle år siden blev det dog klart, at ikke alle distrikter så med samme interesse på en genoptagelse af disse regnskabsmøder. Det er imidlertid tanken at afholde så-

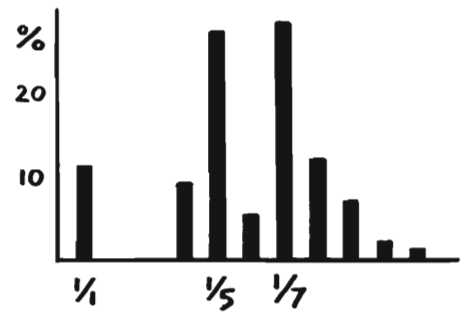

Fig. 1. Regnskabsårets beliggenhed for deltagerne i regnskabsoversigterne opgjort efter areal. De brudte regnskabsår er dominerende, men der er en tendens i retning af flere kalenderårsregnskaber.

danne møder efter udsendelsen af 1973/74-udgaven, dvs. primo 1975. Der bliver tale om lokale møder med ret ensartede ejendomme og med en afgrænset emnekreds.

2. *Eksterne formål* - også myndighederne gør brug af gennemsnitstallene fra regnskabsoversigterne. Oprindeligt blev de brugt i maksimalpris-tiden, hvor dokumenterede omkostningsstigninger kunne bruges som argument for prisforhøjelser. De seneste eksempler er vel grundmaterialet ved skovbrugets bidrag til Perspektivplan II samt en forespørgsel fra Monopoltilsynet i dette forår. Man ønskede her - i forbindelse med diskussionen om prisstoppet - at få belyst indkomstudviklingen i skovbruget. Det er måske ikke i alle sammenhænge så beklageligt, at oversigterne ofte er nået at blive temmelig gamle ...

Gamle oversigter?

En af de tilbagevendende indvendinger mod regnskabsoversigterne har jo netop været, at materialet ved fremkomsten ofte var ret bedaget. Og dette spiller jo ikke mindst en rolle i tider med store prisbevægelser. En af fordelene ved EDB-proceduren er netop, at den gør det muligt at forkorte denne ventetid, men det kræver en omlægning af kørselstidspunktet. En af årsagerne til den sene fremkomst er den stærkt varierende beliggenhed af regnskabsåret (se fig. 1). Som oversigterne har kørt hidtil, har f. eks. 1972/73-beretningen indeholdt brudte regnskabsår 1972/73 samt kalenderårsregnskaber for 73. Ved at ændre dette således, at 1973/74-udgaven indeholder brudte regnskaber 1973/74 samt kalenderårsregnskaber for 1973, vil den gennemsnitlige tid fra afslutning af regnskabsåret til fremkomsten af beretningen kunne reduceres med knap et halvt år. Denne fremgangsmåde vil vi følge for 1973/74, og denne beretning skulle således kunne foreligge omkring årsskiftet.

Cypresgrønt købes i større partier

EGON JØRGENSEN
ØSTERLED
STAUNSHOLT
3460 BIRKERØD
TLF. (01) 8114 82

Special-sprøjtning af skov

Har De ukrudts-, skadedyrs- eller sygdomsproblemer i skov eller planteskole, så lad os klare problemerne.

Indhent tilbud både på sprøjtning og kemikalier.

A/S Fyns Sprøjte-Service
Nyborg · Telefon (09) 31 27 06
Firmaet med mange års erfaring.

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og elmekævler.

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL A/S

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36

Bøge-, Ege- og evt. Askekævler købes

A/S KORINTH SAVVÆRK

5783 KORINTH

(09) 65 10 09

Til gengæld bliver beretningerne ældre for deltagere med kalenderårsregnskaber, men dette kan der kompenseres for ved en supplerende kørsel om foråret. Det er ikke tanken at udarbejde to beretninger pr. år, men kun at foretage en billig mangfoldiggørelse af den supplerende kørsel.

Proceduren fremover

At ændre kørselstidspunktet som just beskrevet forudsætter, at regnskabsmaterialet kan fremskaffes hurtigere fra distrikterne. Efter de sonderinger, vi har foretaget, skulle dette dog kun volde vanskeligheder de færreste steder, ikke mindst fordi hovedparten af oplysningerne kan tages direkte fra bogholderiet.

De deltagende distrikter med brudt regnskabsår vil i nær fremtid modtage spørgeskemaer til brug for 1973/74-udgaven, mens distrikter med kalenderårsregnskab vil modtage skemaer i februar 1975. Og vi vil dermed håbe, at det lykkes at nedbringe ventetiden og dermed fjerne en af de væsentligste indvendinger mod regnskabsoversigterne.

*PS. Nye deltagere i regnskabsoversigterne er velkomne.
Ring på (01) 12 21 66.*

Flishugger

**Asplundh,
Shepper Trailers**

Firma Libendan

Laur. Nørregaard

Søgaard

3080 Tikøb

Telefon (03) 24 80 91

**Vi takker for Deres besøg
ved Maskindemonstrationen
- det var helt overvældende.
Vi glæder os til at høre
fra Dem.**

Alt i skovredskaber:

Husqvarna motorsave og buskrydder,
Igländ udslæbningsspil,
Volvo minitraktorer,
Wolseley havefræser,
Solo sprøjter og letvægtssave.

A/S HENNING HANSEN

7100 Vejle · Tlf. 05 · 82 47 11

Krybskytteri i gamle dage

Af BØRGE H. LARSEN

Ifølge overleveringen var krybskytten Annes, også kaldet »Røde Anders«, sammen med Nis og endnu en kammerat ude på deres ulovlige færd i februar i det herrens år 1795. »Jagten« foregik i Sønderskoven på Åbenrå skovdistrikt.

Om eftermiddagen sporede de et stykke hjortevildt, som det lykkedes dem at nedlægge. Men skuddet blev i den vinterlige skov hørt af hegereiter (skovrider) Andreas von Bergen. Skovrideren sporede sin hest og forfulgte krybskytterne, som det lykkedes ham at indhente det sted, hvor det store træ »von Bergens eg« står den dag i dag. Da skovrideren genkendte Annes, udbrød han: »Annes, Annes, hvad har du nu igen gjort?«

Von Bergen ville nu pågribe Annes, men denne greb den ladte bøsse fra en af kammeraterne og skød skovrideren, der faldt af hesten. Krybskytterne antog, at han var død, og forlod i hast ugeringsstedet.

Men von Bergen var ikke død, og det lykkedes ham at ride ned til Farvers Mølle, som ligger i skovens udkant. Her blev han bragt til sengs, og før han døde, fik han sagt, hvem der havde skudt ham.

Annes blev senere fanget og sat i arresten på Brundlund slot. Kælderkullet, hvor Annes sad, kaldes endnu Gale Anders' hul. – Skønt Annes blev lagt på pinebænken, kunne man ikke få nogen bekendelse ud af ham. Alligevel måtte han afsted til retterstedet indsyet i en oksehud, og efter henrettelsen blev hans hoved sat på stage. Således fortæller overleveringen om vildtstyven Annes, således som det blev mig fortalt, da jeg for nogle år siden opholdt mig på Åbenrå skovdistrikt.

Det morsomme ved denne overlevering er, at vi har mulighed for at dokumentere, hvorledes begivenheden virkelig fandt sted.

Ifølge Poul Lorenzen fremgår det af retsprotokollen, som findes i det sønderjydske Landsarkiv, at den 21. februar 1795 om eftermiddagen hørte skovrideren von Bergen i Sønderskoven et rådyrs klagen. Da han red efter lyden, stødte han på 3 karle, af hvilke han kendte Anders Lausen fra Mellerup. Da skovrideren spurgte, hvad der gik for sig, greb Anders en af de andres bøsser og skød von Bergen bagfra, så han blev ramt i ryggen. Han havde dog så mange kræfter, at han kunne ride til Farvers Mølle, hvor han blev lagt i seng for senere at blive ført

til sit hjem, hvor retten blev sat ved hans seng. Han døde dagen efter.

Anders blev pågrebet i Mellerup og tilstod, efter at den ene af hans medhjælpere, der også var blevet pågrebet, var gået til bekendelse. Den tredje krybskytte forsvandt, men blev senere set på Halligerne, nogle småøer ved Husum. Politiet tog derud, men da var manden flygtet og blev aldrig set siden. Anders blev henrettet den 18. februar 1796 på retterstedet i Hjordkær, hans krop lagt på stejle og hjul og hans hoved sat på en stage. Før henrettelsen sad han længe i en underjordisk kælder på Brundlund slot. Fangehullet, som i 1866 blev omdannet til vinkælder, kaldes endnu »Anders' Gaf«.

von Bergens eg bærer en hvid metalplade med følgende indskrift:

*Andreas von Bergen
Hegereiter für den Apenrader Distrikt
vom Wilddieb Annes
erschossen am
7. Febr. Anno 1795.*

Hvornår denne plade er sat op, er mig ubekendt, men i mange år har den med sikkerhed siddet der. Det er mærkeligt, at datoen på træet ikke stemmer med datoen i landsarkivet.

Hvor gammel von Bergens eg er, er svært at sige med bestemthed, men efter alt at dømme har det været et ganske ungt træ, da drabet fandt sted. Man må håbe, at man fortsat vil værne om det dejlige, minderige træ, så det kan stå i hundreder af år og fortælle kommende slægter om gamle dages krybskytteri.

Nu var det heldigvis sjældent, selv i det 18. århundrede, at krybskytteriet antog så dramatiske former som i det ovenfor nævnte. Særlig i tidligere tider var straffene for krybskytteri strenge, således hedder det på Christian IV's tid om krybskytter, at »hver som dem overkommer kan, skal have fri magt til at stinge dem både øjne ud eller hænge dem i det første træ, han overkommer«.

I »Vildtets og Jagtens historie i Danmark« skriver C. Weismann bl. a. om den ulovlige jagt på den tid; altså i slutningen af det 18. århundrede.

»Krybskytteri var der som altid noget af, men slemt var det fremdeles på ingen måde. Jagtsagerne drejede sig gennemgående om bagateller, en kramsfugl fundet hos en mand, udlægning af kraggift, færdsel med uladt bøsse med fraskruet lås o.s.v. En mand i

von Bergens eg i Sønderskoven.

Ubberød havde skudt efter en skade, men han kunne ikke vise den frem, og hofjægermester Rantzau, der var yderst forbitret over, at rentekammeret afgjorde sagen med en bøde på 2 rdl., forstod nu, hvor harerne og agerhønsene blev af.

Naturligvis blev der også drevet virkelig ulovlig jagt, men det er ikke fra hvert år, der er fundet en virkelig krybskytterisag i denne periode.

Snart var det en underofficer, der var ude efter brokfugle – men han fik sin bøsse igen, da hofjægermesteren fandt, at han i grunden var en skikkelig karl. De idømte bøder blev ofte nedsat. For en nylig indvandret englænder, som havde skudt et rådyr og en hare ved Esrom Mølle, blev bøden foreslået sat til 200 rdl., medens hofjægermesteren ville nøjes med 50, og kongen fastsatte den til 20. En mand, hvis mynder fra hans eget jagtterræn var løbet efter en hare ind i vildtbanen, hvor de tog den, fik en dom på 650 rdl., men slap med at betale 25.

Undertiden blev dommene dog eksekverede, således for en husmand fra Avedøre, der fik en dom på 300 lod sølv for at have skudt to agerhøns og senere løsnat skud i vildtbanen«.

Krybskytteri har der altid været, og man må med skam melde, at selv i dag trives dette mørkets håndværk over al måde. De krybskytter, der optrådte i tidligere tider, havde som regel den undskyldning, at de gik på ulovlig jagt af nød. Det er der ingen, der behøver i dag. Det, mange krybskytter er ude på i dag, er sikkert at få berigelsesønsker tilfredsstillet ved at sælge det nedlagte vildt. Lad os dog håbe, at der vil blive gjort noget effektivt for at komme dette uvæsen til livs.

Skovbruget og offentligheden

Der refereres her til en svensk undersøgelse, der konkluderer, at skal offentlighedens forståelse for skovbrugets forhold forøges, kræver det en nøje planlagt og vedholdende oplysningsvirksomhed.

Af lektor, lic.agro. FINN HELLES, Skovbruksinstituttet.

Den stigning i offentlighedens interesse for skovene, der er sket i de senere år, er som bekendt en følge af nogle tildels sammenhængende udviklinger: Øget fritid og velstand har medført en vældig udbredelse af ikkeprofessionel, intellektuel interesse for naturen i almindelighed. Denne interesse er for en stor dels vedkommende rettet mod skovene, som jo ikke blot er et af de mest markante landskabselementer, men også i objektmæssig henseende et af de rigeste fæcterede.

Den øgede fritid og velstand har også ført til en voksende interesse af ikke-intellektuel art for skovene. Antallet af skovgæster tager til, og sandsynligvis søger de fleste gæster snarere fred og motion end egentlige naturoplevelser. Endnu stærkere stiger dog nok den andel af befolkningen, der vil betegne muligheden for en skovtur som et umisteligt gode, uanset at der ikke gøres brug deraf.

Den sidste kategori af mennesker er måske den, skovbruget skal være mest opmærksom på. Samfundets opfattelse af ejendomsretten til produktionsfaktorerne - herunder jorden - ændres i retning af det kollektive, og det er i den sammenhæng, at de hypotetiske gæster får betydning for skovbruget. I sammenligning med visse andre lande har Danmark hidtil kun oplevet få og svage konflikter mellem faktiske skovgæster og skovbruget, og såfremt skovbruget handler fornuftigt, kan denne høje grad af harmoni sikkert vare ved. Jeg ser imidlertid en fare for, at der opstår konflikt mellem skovbruget og de hypotetiske gæster - og de udgør vel at mærke hovedparten af befolkningen. Disse mennesker kender ikke skoven, og dette i forbindelse med forestillinger om kollektiv ejendomsret bevirker, at de er nemme ofre for en eventuel usaglig miljøpropaganda. Med lidt behændighed kan de f. eks. overbevises om, at de danske skove primært skal betragtes som en herlighed, og dette kan medføre stærke bånd på skovdriften.

Er dette her nu ikke tankespind? Jo, måske. Men der er faktisk lande, hvor en sådan udvikling har vind i sejlene. Og visse avisreferater af råstofmødet den 29. maj på Hotel Sheraton kan ses som en skrift på væggen. Jeg tror, at skovbruget skal handle hurtigt, hvis en urimelig og for erhvervslivet katastrofal udvikling skal afværges. Det eneste disponible middel er at *oplyse offentligheden om skovbrugets karakter af et erhverv, og om dets betydning for samfundsokonomien i bred forstand.*

De fleste skovbrugere har erkendt, at det gamle ord om, at »den der lever skjult, lever godt«, ikke længere gælder for erhvervslivet. Der gøres en indsats for at oplyse befolkningen om skovbruget: f. eks. øver Dansk Skovforening og Statsskovbruget en betydelig PR-virksomhed, og der skrives bøger og artikler i populær form om skovbruksforhold. Uden at ville forklejne denne indsats vover jeg den påstand, at den ikke er omfattende nok, og at den *måske* er delvis forfæjlet. Med det sidste menes, at offentligheden bliver oplyst om det, som forstmænd synes, at der bør orienteres om - og det er ikke nødvendigvis de punkter, hvor behovet for oplysning er størst. Oplysningsarbejdet må tage udgangspunkt i en omfattende *analyse af, hvor der skal sættes ind.*

Svensk undersøgelse

En sådan analyse blev udført i Sverige i 1973, og der er publiceret en rapport: »*Skogsbranschen i svenskens ögon*«. Bag analysen, der er udført af et opinionsundersøgelingsfirma, står Skogsindustriens informationskommitté og Skogsbrukets informationsgrupp, to organisationer hvis hovedopgave er »systematisk og kontinuerligt at forsyne forskellige målgrupper med korrekt og relevant oplysning om skovbranchen, dens omfang, virke, arbejdsbetingelser og udvikling«. For at få at vide på hvilket niveau denne

oplysning bør ligge, og hvem den skal rettes mod, gennemførtes en undersøgelse af kundskaber og meninger om skovbranchen hos et tilfældigt udvalg af befolkningen. Materialet blev indsamlet ved interviews af ca. en times varighed. Nogle af analyseresultaterne omtales i det følgende.

Interviewet blev indledt med en række væsentlige samfundsspørgsmål, som personerne skulle rangordne efter den vægt, de lagde på dem. Her kom bekæmpelse af miljøødelæggelse ind som nr. 1, tydeligt foran f. eks. bekæmpelse af forbrydelser og forøgelse af tryk i ansættelsen. Det stærke engagement i miljøproblemer er bemærkelsesværdigt - det slår også igennem i holdningen til branchen. Blandt de miljøproblemer, som det blev anset for vigtigst at få løst, placeredes anvendelsen af kemiske bekæmpelsesmidler i skoven forholdsvis højt, anvendelsen af renafrifter derimod forbavsende lavt i betragtning af den intense debat om netop dette spørgsmål.

Skovbruget

Personerne skulle vælge mellem fire alternative beskrivelser af, i hvilket omfang menneskelige indgreb i skoven var nødvendige for at producere råstoffet træ. 14% mente, at skoven kunne klare sig selv, eller at blot omhyggelig plantning var påkrævet; 32% støttede den mest intensive mulighed. - De fleste vidste, at der bruges fenoxisyrer i skovbruget og hvorfor; langt færre mente, at disse midler også anvendes i land- og havebrug. Dette forklares i rapporten med, at debatten vedrørende fenoxisyrer navnlig er blevet ført omkring skovbruget. Personernes syn på den aktuelle skovdrift sammenlignet med driften før i tiden søgtes belyst ved flg. svares alternativer:

	%
1. Skovdriften var bedre før, da man udnyttede skoven uden brug af egentlige maskiner	9
2. Det er godt med en vis mekanisering af skovarbejdet, men for at forhindre miljøødelæggelse bør det meste udføres med håndkraft	58
3. Det er økonomisk nødvendigt med en vidtgående mekanisering, såfremt renafrift desværre må foretages, selvom det ikke er smukt	22
4. Økonomiske argumenter taler for renafrift, gødskning og anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler i skoven	7
5. Ved ikke	4

Rapportens kommentarer: »De to driftsøkonomisk orienterede svares alternativer er bevidst formuleret provokerende ... Alligevel er overvægten

for alternativ 2 overraskende stor. Den viser bl. a., at forståelsen af skoven som en kapital, af branchens konkurrencesituation og af rationaliseringsbehovet i sammenhæng med kravet om mindre anstrengende arbejde ikke er slået igennem. Naturvårnsfølelsen er meget stærk hos de fleste mennesker, og skovbruget har ikke vundet gehør for sit synspunkt, at selv et aktivt skovbrug i moderne form kan forenes med naturværn«.

Personerne blev spurgt: »Forestil Dem, at hver af de personer og organisationer, jeg nu nævner, udtalte sig om, hvordan vore skove skal anvendes. Hvor stor tillid ville De have til hver af dem?« For alternativerne »stor tillid« og »temmelig stor tillid« under eet stod repræsentant for Naturvårdsverket og repræsentant for skovbrug og træindustri omtrent lige med hhv. 64 og 61%. Dette tager rapporten som et godt tegn. Jeg synes, at man mere burde foruroliges ved, at repræsentant for aktionsgruppe og repræsentant for Naturskyddsföreningen fik hhv. 53 og 86%.

Træindustrien

Kun pulp- og papirindustrien var med i analysen, og spørgsmålene vedrørte især miljøværn, arbejdsforhold, fakta om branchen og en sammenligning papir-plastic.

Det omfattende arbejde, som branchen i de sidste 10 år har udført for at nedbringe vand- og luftforurening, var stort set ukendt til trods for betydelig PR-indsats. »Formentlig er dette emne for vanskeligt tilgængeligt for ikke-teknikere i den form, hvori det hidtil er blevet repræsenteret«. 54% mente, at øget indsats for miljøværn burde finansieres af virksomheder og skatteydere i fællesskab, 37% syntes, at virksomhederne selv skulle betale, og 6% at kommunerne burde betale. 53% mente, at samfundet burde have større indseende med virksomhedernes arbejde på miljøbeskyttelsesområdet, mens 39% ønskede, at samfundet i højere grad skulle gribe regulerende ind.

En ide

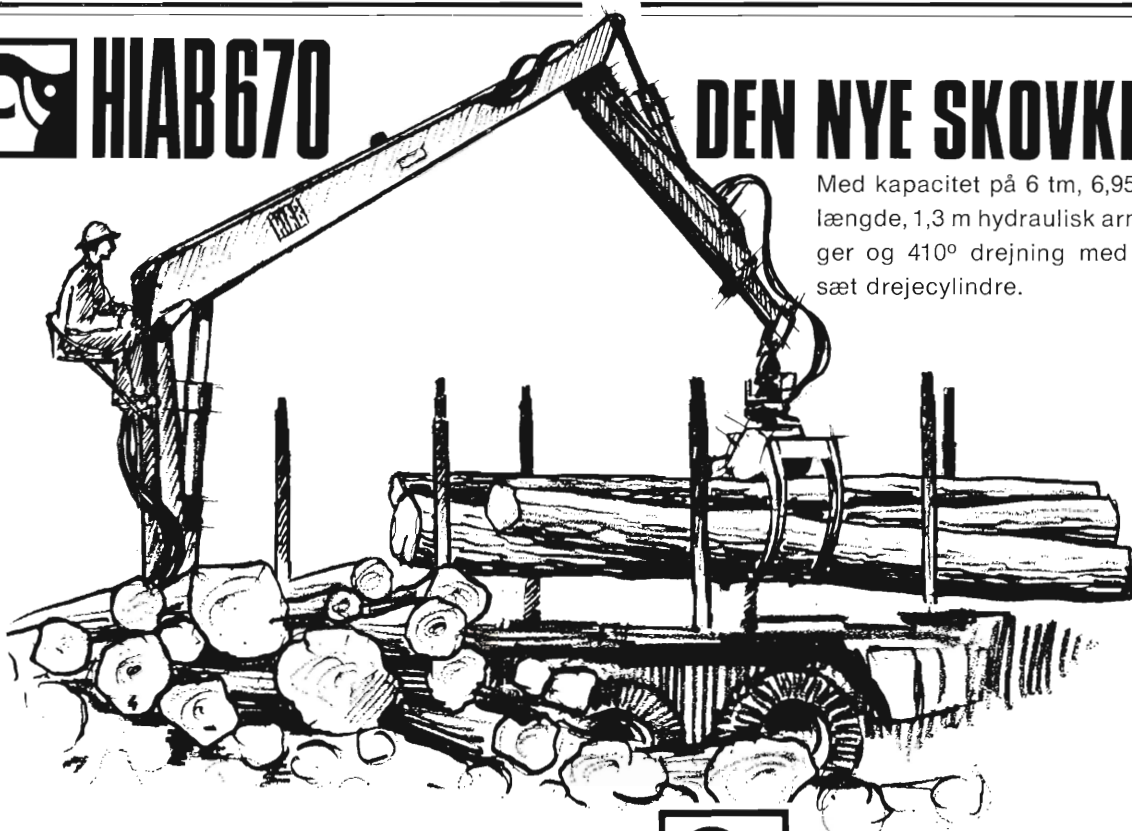
Resultaterne af den svenske analyse kan naturligvis ikke umiddelbart overføres på danske forhold. Det kan derimod *ideen*. Og nogle af rapportens konklusioner synes værd at nævne:

Hvis beslutningstageres, opinionsskaberes og almenhedens viden om skovbranchen og forståelse for dens metoder skal forøges, kræver det et nøje planlagt og vedvarende oplysningsarbejde. Oplysningerne skal gives på en måde, som de forskellige grupper af modtagere kan forstå - f.eks. skal specialistsproget ofte omskrives til

normalprosa. Ledelsen indenfor såvel skovbrug som træindustri må træne medarbejderne i at give en endnu bedre redegørelse for deres virksomhed og deres bevæggrunde og at forøge kommunikationen på bekostning af envejs-informationen. Der er her i høj grad tale om en holdningsændring inden for branchen. Der kan ikke sigtes på specialister for heltidsansatte informatorer - der skal tilstræbes en bedre udnyttelse af interessevækkende indslag i mange medarbejderkategoriers hverdag. Skovbrug og træindustri arbejder med et levende materiale, med en af de få reproducerbare naturressourcer. Derfor kan man påregne interesse for alt, hvad skovbranchen foretager sig: alle positive træk i branchens handlinger har en stor good-will-værdi, ligesom der vil blive reageret stærkt på alle negative indslag.

(Skogsbranschen i svenskens ögon. Sammanfattning av en kunskaps- och attitydundersökning i juni månad 1973. 18 s. - Fås evt. ved henvendelse til: Skogs- och La:tarbetsgivareföreningen, Skogsbyrån, Köpmangatan 18, S-64100 Katrineholm, Sverige).

 HIAB 670

DEN NYE SKOVKRAN

Med kapacitet på 6 tm, 6,95 m armlængde, 1,3 m hydraulisk armløslængde og 410° drejning med dobbelt sæt drejecylindre.

HIAB 670 er en hel ny konstruktion, hvor alle erfaringer fra verdens største kranfabrik er taget i betragtning. Et nyt kvalitetsprodukt om hvilket vore forhandlere gerne står til tjeneste med alle oplysninger.

HIAB-FOCO A/S

Bakkegårdsvej 308-310, 3050 Humlebæk Telefon (03) 19 24 24

Arbejdstilsynets ulykkesstatistik for 1973

Af A. S. ØRSTED-MÜLLER

Ulykker ved sprøjtemiddelforgiftning

Inden for landbrug, skovbrug og gartneri blev der i 1973 kun undersøgt et tilfælde af formodet akut forgiftning ved arbejde med giftige bekæmpelsesmidler. Det drejede sig om en gartner, der med en rygsprøjte (håndkraft) sprøjtede ukrudt med en blanding af Diquat (Reglone) og Paraquat (Gramoxene). Efter ca. 1 times sprøjtning blandede han en ny portion i sprøjtebeholderen og har måske derved indåndet ret koncentrerede dampe. Kort efter at han havde genoptaget sprøjtningen, fik han et ildebefindende og yderligere diarré, opkastninger og hovedpine. Ved behandling på skadestue blev der desværre ikke taget prøver til verificering af en eventuel forgiftning. - Paraquat er et A-middel.

Skovbrugsulykker

Arbejdstilsynet har i 1973 undersøgt 86 anmeldte skovbrugsulykker (i 72 kun 35) ved egentligt skovarbejde i selve skoven, altså ikke brændeskæring og kvashugning eller transport med lastbiler ud af skoven. (Den tilsyneladende voldsomme stigning i ulykkesantallet kan formentlig for en stor dels vedkommende tilskrives det nye system for anmeldelse af ulykker, der trådte i kraft maj 1973 og hvorefter alle ulykker, der medfører en dags fravær eller mere fra arbejdspladsen udover selve ulykkesdagen, skal anmeldes til Arbejdstilsynet, red.).

(Bemærk i tabel 1, at 63 % af ulykkerne i 1973 indtraf under skovningsarbejde og alene 27 % under deloperation fældning. 33 % af ulykkerne kan direkte tilskrives anvendelse af motorsav, red.).

Skovbrugsulykkernes fordeling på aldersklasser fremgår af tabel 2.

(Når man af tabel 2 kan aflæse, at 55 % af ulykkerne indtræffer blandt skovarbejdere over 45 år, må det også hurtigt tilføjes, at ca. 65 % af landets skovarbejdere er over 45 år, red.).

Skovbrugsulykkernes fordeling på årets måneder fremgår af tabel 3.

Enegang og flere beskæftigede

Ved undersøgelsen af skovbrugsulykker i 1973 er de tilsynsførende bedt om at oplyse, om tilskadekomne har arbejdet alene, eller i modsat fald om tilstedeværelsen af andre har haft indflydelse på ulykken. I det følgende omtales de ulykker, hvor kredsene har gjort bemærkninger om problemerne ved enegang, eller når flere arbejder sammen:

48-årig skovarbejder fik kødsår i venstre knæ under afkvistning med motorsav. - Saven smuttede og røg ind i knæet. Tilskadekomne kunne selv søge hjælp trods blødningen. Skovpartens skovfoged er inde på at bruge sirene som alarm.

46-årig skovarbejder fik brækket venstre skulderblad + to „blå øjne” under fældning. - Et faldende bøgetræ, d. 40 cm, ramte et asketræ i ca. 10 meters afstand. Den ene halvdel af asketræets stamme var rådden, så træet blev bøjet helt ned til jorden, svippede så tilbage og ramte tilskadekomne på forsiden af hjelmen og derefter skulderen. Han besvimed, men kun-

ne efter opvågning selv slæbe sig hjem.

51-årig skovarbejder fik brud på højre skinneben under fældning. - På grund af kraftig blæst knækkede et bøgetræ (d. 15 cm) af stubben tidligere end beregnet og faldt ned over tilskadekomnes højre ben. Han formåede at komme fri og slæbe sig hen til sin knallert, på hvilken han kørte til nærmeste beboelse for at få hjælp.

Tabel 1. Skovbrugsulykker 1973.

	Arbejds art					I alt	I alt %
	Fældning	Andre skovningsarbejder	Transport	Kultur	Færden		
Faldende eller rullende træ	4	10	0	0	1	15	18
Hængt træ	7	0	0	0	0	7	8
Traktorer	1	0	7	1	1	10	12
Mororsave	8	14	0	6	0	28	33
Håndredskber	3	3	2	2	1	11	13
Diverse	0	3	5	3	2	13	16
I alt	23	30	14	12	5	84	100
I alt %	27	36	17	14	6	100	

Tabel 2. Skovbrugsulykkers fordeling på aldersklasser 1973.

Alder	0-15	16-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 og ældre	I alt
Antal	0	1	12	9	16	18	22	6	84
I alt %	0	1	14	11	19	22	26	7	100

Tabel 3. Skovbrugsulykkers fordeling på måneder 1973.

Måned	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Aatal	3	2	3	1	4	12	4	8	5	15	14	13

20-årig skovarbejder fik snitsår i venstre vrist under afkortning af afgrenet stamme med motorsav. - Tilskadekomne mistede kontrollen over saven, der blev kastet ud til siden og ramte vristen. 1 måneds fravær. Han kunne i egen bil selv køre efter hjælp.

55-årig skovarbejder fik brækket venstre ben flere steder under afkortning med motorsav af 12 m bøgestamme liggende i spænd. - Tilskadekomne savede først fra den ene side nedefra og op halvt igennem. Gik så over på den anden side og savede oppefra og nedad. Træet sprang og slog ham omkuld, så han kom til at ligge delvis på ryggen med venstre ben i klemme mellem jorden og stammens topende. I denne stilling savede han med motorsaven det stykke af topenden, der holdt ham fast. Der måtte flere snit til, før det lykkedes.

55-årig skovarbejder fik brækket højre skinneben under forsøg på nedtagning af hænger. - Nedtagningen forsøgte ved at fælde et andet træ. Under faldet kom dette træ i spænd, så rodenden slog ud, ramte tilskadekomnes underben og klemte ham fast mellem træ og jord. Her lå han i ca. 2-3 timer, indtil en kollega kom til og fik ham hjulpet fri. I ventetiden forsøgte han gentagne gange at skære sig fri, men det mislykkedes, da han lå uheldigt placeret.

60-årig skovarbejder fik brud på fod og ankel under nedtagning af hænger med traktor. - Tilskadekomne havde slået en kæde om hængerens rodende og fastgjort kæden i traktorens lift. Da han stående bag traktoren hævede liften, sprang kæden, og stammen faldt ned og låste hans fod og ankel fast mod jorden. Han kunne ikke komme fri ved egen hjælp, men havde sit 9-årige barnebarn med. Barnet hjalp med anhugningen af en anden kæde, og det lykkedes at hæve stammen og få tilskadekomne fri. Han kunne selv køre traktoren til nærmeste gård, hvorfra hjælp blev tilkaldt.

60-årig skovløber fik trykket ribben under udslæbning med traktor. - Da traktorføreren havde slæbt træet på plads, ville skovløberen frigøre slæbekæden. Samtidig kørte traktorføreren yderligere lidt frem, hvorved en gren slap fri af spænd og ramte tilskadekomne over ryggen.

45-årig skovløber fik kvæstet brystkassen under udkørsel af opskåret træ i »Krengerup« kurv. - Under kørsel på blød skovbund begyndte traktoren at stejle, selvom frontvægt var monteret. Skovløberen, der gik ved siden af traktoren, sprang op på traktorens forende. Samtidig faldt kurven af liften, så traktorens forende vipede ned. Herved slog tilskadekomnes brystkasse mod traktorens beskyttelsesplade foran køleren.

Dansk stålgærde - effektiv indhegning

NKT

AKTIESELSKABET

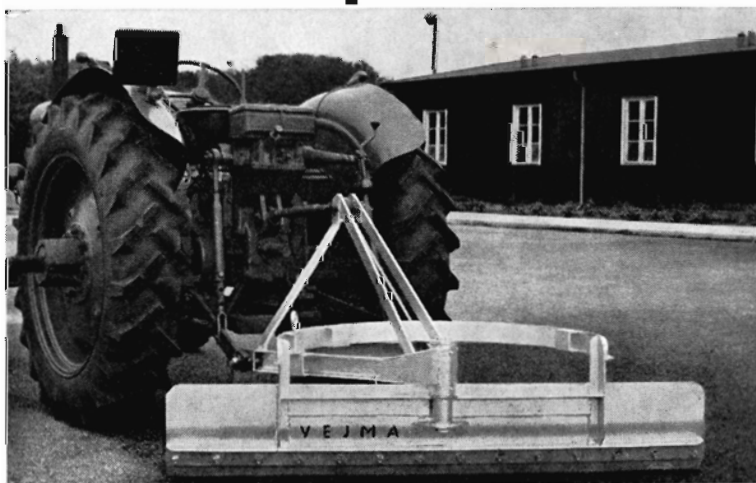
NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

Gl. Banegaardsvej 25 . 5500 Middelfart

Tlf. (09) 41 10 30

163

VEJMA planerblad

6 arbejdsstillinger

VEJMA

Vejen Maskinfabrik A/S . Tlf. (05) 36 07 77

Driftsteknisk rapport fra Norge

Hvert år siden 1960 har driftsteknisk afdeling under Norsk Institut for Skogforskning udgivet en rapport over det sidste års skovtekniske forsøgsresultater. Denne artikel refererer de vigtigste forsøgsresultater i Driftsteknisk Rapport nr. 12.

Af P. T. BRENØE, Skovteknisk Institut.

Forenklede afkvistningsmetoder ved tynding

Forfatter til dette arbejde er *Mathias Sellag*.

Afkvistningsarbejdet med motorsav er en af de tungeste arbejdsoperationer og samtidig den mest risikofyldte. I et forsøg på at råde bod på dette har man på driftsteknisk afdeling undersøgt forenklede afkvistningsmetoder og sammenlignet dem med almindelig afkvistning.

Med *almindelig afkvistning* menes, at kvistene skæres af helt inde ved stammen, og at toppen kappes af.

Med *grøntafkvistning* forstås, at alle

grønne og levende kviste skæres af indtil 5 cm top. Der kræves ikke, at kvisten afskæres helt inde ved stammen. De tørre kviste afskæres ikke. Se fig. 1.

Med *kronkapning* forstås, at træets top kappes ved nederste grønne grenkrans med mindst 3 grønne grene.

De to sidste afkvistningsmetoder betegnes forenklede afkvistningsmetoder, og de må for at kunne få nogen praktisk betydning give et produkt, der er egnet til spånpladefremstilling og for barkning i énstamme barkmaskine.

På fig. 2 er tidsforbruget (operations-

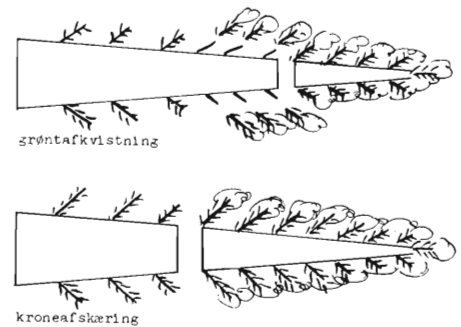

Fig. 1. Principper ved grøntafkvistning og kronafskæring.

tid) til skovning vist for de metoder, hvor de forenklede afkvistningsmetoder indgår. Til sammenligning er vist tidsforbruget til skovning med alm. afkvistning og skovning af heltræer.

Præstationerne ved skovning og udslæbning er vist på fig. 3, hvoraf det fremgår, at ved en brysthøjdediameter på 11 cm, ligger præstationen ved de forenklede metoder i gran 30-50 % over den traditionelle metode.

Skovteknisk Institut har i Norge studeret de her refererede forsøg i marken. Dette giver, sammen med de nu fremkomne resultater, anledning til at drage en foreløbig konklusion om metodernes anvendelsesmuligheder under danske forhold.

Selv om de norske resultater viser, at tidsforbruget til skovning og transport i tyndinger kan reduceres 30-50 % ved at anvende forenklede afkvistningsmetoder, bliver besparelsen under danske forhold formentlig mindre end, hvad nordmændene har opnået, særlig hvor rullebuksystemet kan anvendes. Man må her huske på, at man ved de forenklede afkvistningsmetoder næppe kan anvende rullebuksystemet og dermed de gode og sikre arbejdsstillinger og afkvistningsmetoder, som rullebuksystemet lægger op til. Heller ikke den grad af effektsammenlægning vi kender fra rullebuksystemet vil formentlig kunne opnås. Noget andet er så, at de forenklede afkvistningsmetoder muligvis kan have deres berettigelse på danske lokaliteter, hvor rullebuksystemet ikke kan fungere, f. eks. i stærkt kuperet terræn, og måske også ved tynding i ung fyr og løvtræ. Vi ved blot ikke ret meget om det i dag.

Arbejdstyngden ved kombineret skovning og udslæbning

Dette kapitel omhandler arbejdstyngden ved kombineret skovning og udslæbning fra tynding af yngre gran og fyr. Forfatter: *Tore Vik*.

Undersøgelsen klarlægger bl. a. arbejdstyngden ved skovning og ud-

minutter pr. træ

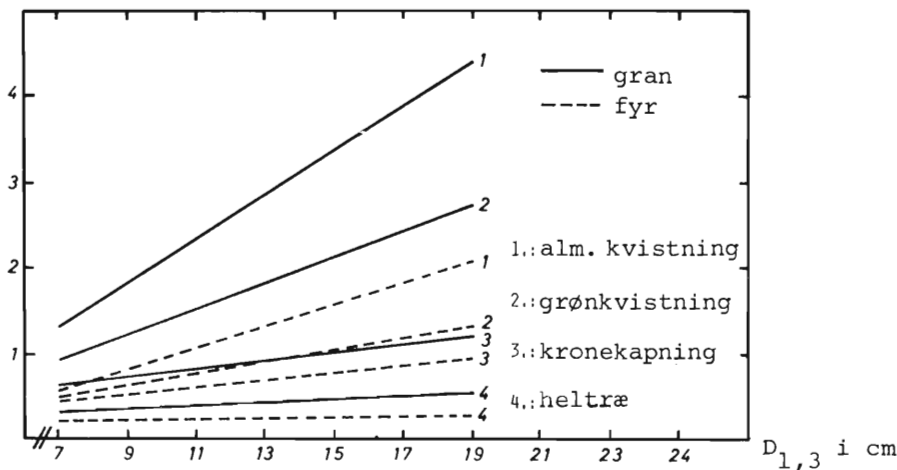

Fig. 2. Tidsforbrug til skovning (min. pr. træ).

m^3 pr. time

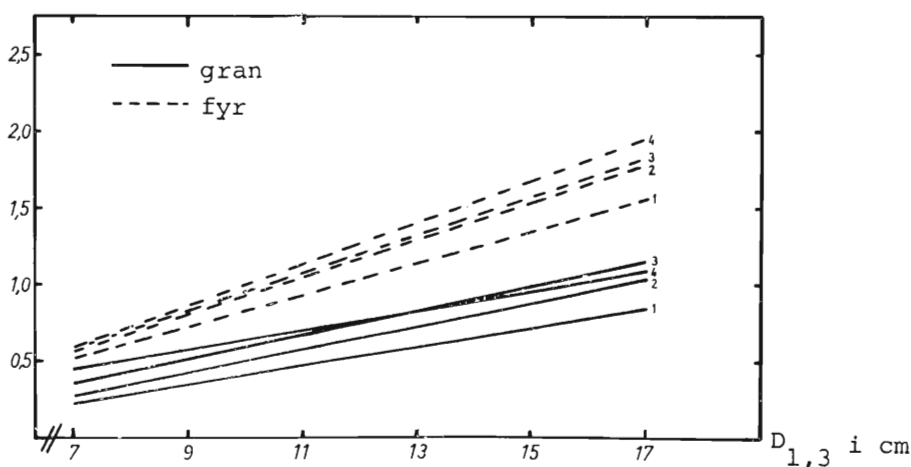

Fig. 3. Præstationer ved skovning og udslæbning (m^3 pr. arbejdspladstime).

sløbning af heltræer og hele stammer fra tyndinger i gran. *Arbejdsbelastningen* blev målt ved at registrere hjertefrekvensen. *Tidsforbruget* måltes ved frekvensstudier med 15 sek. fast interval, og *produktionen* registreredes som volumet af skovet og udslæbt træ.

Tabel 1. Hjertefrekvens ved skovning og udslæbning i gran.

Sortiment	Skovning	Udslæbn.	Ialt
heltræer	107,6	88,8	91,6
stammer	113,5	93,9	102,3

I tabel 1 er vist hjertefrekvensen. Det fremgår heraf, at skovnings- og udslæbningsarbejdet med hele stammer er tungere end ved heltræer. Det fremgår også, at skovningsarbejdet var tungere end udslæbningsarbejdet. Når det gælder skovningsarbejdets deloperationer viser undersøgelsen, at nedtagning af hængte træer og sammenlægning af effekter giver den største arbejdstyngde. Disse arbejdsoperationer udgør dog kun en lille del af det samlede tidsforbrug. Ved skovning og udslæbning af hele stammer udgør afkvistningsarbejdet ca. 20 % af det samlede tidsforbrug, og det endda med en så høj hjertefrekvens som 113.

Under udslæbningsarbejdet er udtrækning af wiren den tungeste arbejdsoperation, men også påsætning af kæder og inspilning hører til de tungeste arbejdsoperationer. Tidligere undersøgelser fra driftteknisk afdeling har vist, at ved udslæbning fra renafdrift med tungere udslæbningsudstyr er arbejdstyngden større end ved tyndinger, hvor der benyttes lettere udstyr.

Arbejdsskader ved skovarbejde

Her er forfatteren *Eyvind Haarr*. Skoven som arbejdsplads har mange positive sider, bl. a. frisk luft, fri natur og frie arbejdsforhold. Men for skovarbejdere er der andre faktorer, som ikke er så attraktive. Officielle kilder har vist, at skovarbejdet i Norge er det erhverv, som har relativt flest ulykker. For nærmere at kunne belyse arbejdsulykkernes kvantitet og kvalitet har driftteknisk afdeling, Direktoratet for Arbejdstilsynet og Laboratoriet for Miljøfysiologi i Norge sammen foretaget en undersøgelse af følgende:

1. Ulykker hos lønmodtagere på skovarbejde.
2. Ulykker hos den skovarbejdsaktive landarbejder ved arbejde i egen skov.
3. Ulykker og ryglidelser.

Arbejdsulykker hos lønmodtagere:

I undersøgelsen deltog 333 personer, hvoraf 204 var skovarbejdere, 67 traktorførere, 41 hesteførere og 21 med andet skovarbejde. I undersøgelsen indgår 43 ulykker, der i gennemsnit pr. ulykke gav 22 dages fravær fra arbejdspladsen.

Skovningsarbejdet lå med den højeste ulykkesfrekvens og i gennemsnit med 16 tabte arbejdsdage pr. ulykke, mens traktorførerne havde lidt lavere ulykkesfrekvens, men hele 44 tabte arbejdsdage pr. ulykke. *Skovningsarbejdet gav altså flest ulykker, men traktorarbejdet de alvorligste.*

I tabel 2 er vist, hvordan ulykkerne ved skovning fordeler sig til arbejdsoperationer og værktøj.

De tal, der i tabel 2 straks falder i øjnene er, at 70,4 % af skovningsulykkerne sker under afkvistning, og at 63 % af ulykkerne kan tilskrives anvendelsen af motorsaven. Ganske vist udgør afkvistningsarbejdet 50-70 % af skovningstiden (red.), og ulykkesfrekvensen står derved sandsynligvis i et rimeligt forhold til arbejds mængden, men det er klart, at skal man nedbringe ulykkesfrekvensen, skal der først og fremmest tages fat på afkvistning med motorsav.

45 % af skovningsulykkerne kan henføres til „kast” med motorsaven. De fleste traktorulykker skete under læsning, hovedsagelig ved at arbejderne blev ramt af stammer i bevægelse.

Under kulturarbejder og andre arbejder tegnede saven sig for 33 % af ulykkerne.

Undersøgelsen viser, at de mest udsatte legemsdele var venstre ben og arm, der tegnede sig for hele 41,9 % af ulykkerne. Ialt tegner arme og ben sig for 72,1 % af ulykkerne. 60,5 % af ulykkerne resulterede i sårskader. Skovarbejdere mellem 40 og 60 år havde ifølge undersøgelsen den laveste ulykkesfrekvens. Ifølge forfatteren skyldes den højere ulykkesfrekvens hos yngre skovarbejdere mang-

lende erfaring og et for højt arbejds-tempo. Skovarbejdere, der har modtaget skovarbejderuddannelse, har lavere ulykkesfrekvens.

Brugen af personlig sikkerhedsudrustning gav en lavere ulykkesfrekvens.

Ulykker blandt skovarbejdsaktive landmænd:

Ulykkesfrekvensen for den landmand, der arbejder i sin egen skov, er også undersøgt. Blandt 745 skovarbejdsaktive landmænd kunne i 1972 kun registreres 12 ulykker. Altså i absolut tal et lille antal. Dersom man lægger den præsterede arbejds mængde til grund for en vurdering af ulykkesfrekvensen, konkluderer forfatteren, at problemerne med ulykker blandt de skovarbejdsaktive landmænd (i egen skov) ikke er større end problemerne blandt skovarbejdere, der er lønmodtagere. Det skal dog dertil tilføjes, at registrerede ulykker blandt skovarbejdsaktive landmænd var alvorlige, og i gennemsnit medførte 73 dages uarbejdsdygtighed.

Ulykker og ryglidelser:

For at undersøge forholdene mellem arbejdsulykker og ryglidelser undersøgte 69 sygemeldinger fra 1972 i en typisk norsk skovkommune.

Af tabel 3 fremgår, at sygemeldingsfrekvensen og antal tabte arbejdsdage på grund af ryglidelser ligger betydelig højere end for arbejdsulykker.

Som et middel til at forebygge arbejdsulykker og ryglidelser foreslår forfatteren, at der satses på bedre skovarbejderuddannelse, bedre sikring af værktøj og en omorganisering af skovarbejdet, så tunge løft undgås.

Kilde: Driftteknisk rapport nr. 12, særtryk af Tidsskrift for Skovbrug, nr. 1, Oslo 1974.

Tabel 2. Skovningsulykkernes fordeling til arbejdsoperation og værktøj m. m.

Arbejdsoperation	Økse	Motorsav	Andre redskaber	Andet	Sum	Sum pct.
Fældning		2	1		3	11,1
Afkvistning	2	14	1	2	19	70,4
Håndtering		1		2	3	11,1
Gang				2	2	7,4
Sum	2	17	2	6	27	
Sum pct.	7,4	63,0	7,4	22,2		100

Tabel 3. Ulykkes- og ryglidelsesfrekvens.

Sygemeldingsgrund	Ulykkesfrekvens ulykker pr. 1000 årsværk	Tabte arbejdsdage pr. sygemelding
Arbejdsulykker	179	39,2
Ryglidelser	196	82,8

Vejle Amts Skovdyrkningsforening

Generalforsamlingen holdtes i Bryrup med ekskursion til Palsgård statsskov-distrikt.

Formanden proprietær *O. Terp-Hansen*, Viuf, bød velkommen og kom under sin beretning bl. a. ind på effekternes gode afsætning og prisforhold. Nåletræet i de store dimensioner er steget 45% siden sidste generalforsamling. Løvtræet fik ligeledes en pæn stigning i efteråret 1973. For tiden er der mangel på visse effekter. Således mangler A/S Junckers savværk i Køge 20000 m³ råtræ, for at kunne køre kontinuerlig til den ny vintersæson begynder. I december 73 oplevede vi helt panikagtige tilstande på brændemarkedet. Det viste sig dog hurtigt, at der var olie nok, og nu er det kun birkebrænde der har interesse.

Terp-Hansen kom ind på EF-tilskud til skovene. Reglerne er ikke endelig vedtaget, men går ud på, at der kan ydes tilskud til:

1. Anlæg af transportveje.
 2. Tilplantning af agerjord.
 2. Anlæg af rasteplasser og naturstier.
 4. Retablering fra uproduktive skovarealer til produktive skovarealer.
- Til skovkontoordningen, sagde formanden, at den skulle ligne den, man har i Sverige, og går ud på, at man indsætter skovens overskud på en bunden konto. Beløbet kommer først til beskatning, det år man hæver pengene. Ordningen har mødt modstand ved skattevæsenet og kan ikke realiseres på nuværende tidspunkt. Fusionen mellem Hedeselskabet og småskovene er kommet frem af mølposen og en afgørelse ventes inden længe.

Konsulentens statstilskud blev omtalt og kommer nu til at følge landbrugs-konsulenternes regler. Ordningen gælder fra 1.-4. 74. Om det afviste efter-slæb fremsendes en klage fra de sam-virkende danske småskovforeninger. Aktiviteten ved foreningen blev omtalt og følgende tal blev oplyst:

Arbejder udført ved foreningens skov-fogeder i tidsrummet 1.-6. 73 til 31.-5. 74.

Løvtræ	9617,83	m ³
Nåletræ	6501,25	m ³
Kassetræ/løv.	1260	rm
Kassetræ/nål.	216	-
Cellulose	3546	-
Novopan	3196	-
Brænde	931	-
Egepæle	2998	stk
Granpæle	3314	-
Pyntegrønt	60005	kg

Antal arbejdstimer: 29330
Udbetalt arbejds løn plus feriepenge kr. 905.980,97

Dagpengeordningen er hidtil administreret ved at påføre arbejdsregningen 0,70 kr. pr. time. Da dette beløb ikke dækker udgifterne har man pr. 1.-4. 74 hævet beløbet til 1,00 kr. pr. time. Der beskæftiges 25 mand.

Formanden sluttede sin beretning med at takke foreningens medlemmer for fremmøde, bestyrelsen for sagligt samarbejde og foreningens funktionærer for veludført arbejde.

Skovrider *K. F. Schovsbo*, Skærup oplæste regnskabet som balancerer med 114.474,- kr. Foreningen har pr. 1.-4. 74 1165 medlemmer med et samlet skovareal på 7012 ha. I det forløbne år har der været tilsyn på 63% af arealet.

Efter beretning og regnskab havde følgende ordet. *A.K. Kristensen*, Høpballe. *Ejby Hansen*, Hviltsbjerggård. *Krag*, Bøgeskov. Beretning og regnskab godkendtes.

Sikringsfonden: Bestyrelsen fik be-myndigelse til at oprette en sikrings-fond, som skal bruges til at imødegå evt. savværkskrak. Man stiler efter at binde 1% af træsalget i op til 5 år eller til den ønskede kapital på 200.000,- kr. er nået. Derefter udbetales de første indbetalte beløb således, at fonden holdes på det tilsigtede beløb. Ved sammenslutning med Hedeselskabet ophæves fonden. Efter en kort drøftelse vedtoges bestyrelsens forslag.

Alle valg til bestyrelsen og revision var genvalg.

Skovrider *Schovsbo* redegjorde for salget af cellulosefabrikken i Assens. Salget er ikke afsluttet. Der regnes med, at der yderligere bliver 5-8% til leverandørerne. *Schovsbo* oplyste, at Junckers savværk pr. 19.-6. har hævet prisen på både kævler og cellulosestræ med ca. 25%.

Resten af eftermiddagen var der ekskursion til Velling skov og Snabegård plantage under statsskovrider *A. G. Elmquists* kyndige ledelse.

Skovrideren gav en udtømmende oversigt om distriktes historiske og geologiske data.

Vi kørte gennem en særegen natur og gjorde flere stop undervejs. Naturskolen »Lystrupminde« passeredes ligeledes. Superlativer slår ikke til, det var simpelthen en oplevelse.

P. Münch

Junckers Savværk og pressen

Fra skovrider SV. BANG har vi modtaget dette indlæg, hvor han mener, at en vis del af pressens behandling af Junckers Savværk ikke lever op til de etiske normer, der må forventes af denne.

Man må forarges over den måde, hvorpå en vis del af pressen driver en - synes det - systematisk hetz mod en af vore store industrielle virksomheder, Junckers Savværk.

Hvad er pressens hensigt med ustandselig og med store overskrifter at fordømme eller mistænkeliggøre denne virksomhed og dens aktiviteter, - en virksomhed, hvis beståen og udvikling er af så helt afgørende betydning ikke alene for vort skovbrug, men også for de masser af mennesker, der direkte eller indirekte finder deres tilværelse betrygget ved savværkets stadige trivsel. Ejendommeligt er det at læse i den presse, der slår sig for brystet af at være arbejdernes talsmand, f. eks. en hadsk overskrift som »Fredet område gjort til losseplads af savværk«, - når man tilmed senere i artiklen ser, at „savværket nu har lovet at rense arealet“, (det drejer sig om fjernelse af et savsmulds slag fra en strandeng ved Vallø, der har været anvendt til oplagring af træ fra 1967-stormfaldene).

Ville det dog ikke have været mere fair overfor savværket at have fremhævet dets positive indstilling, nemlig dette, at man nu har lovet rensning af arealet, - og dette kunne udmærket sættes op med en stor overskrift - således at man i stedet for det negative havde understreget savværkets helt positive indstilling til sagen. Dette ville have glædet virksomheden og alle dens medarbejdere, og det ville have stimuleret lysten og interessen ved at være med i hele dette store foretagende.

Det nævnte eksempel er kun et blandt mange angreb med samme fjendske holdning, angreb, der går ud over både virksomheden som sådan og over enkeltpersoner i virksomheden, angreb, der i det lange løb kan have den virkning, at fristelsen til at smide tøjlerne og til at lade stå til kan føre til ubodelig skade for det initiativ og fremsyn, der har karakteriseret denne virksomhed.

Jeg forarges som nævnt af denne form for erhvervsfjendtlig og dermed ar-

bejderfjendtlig journalistik, og jeg må efterlyse tiltag og reaktioner i videst mulig omfang og på alle tænkelige måder til støtte for virksomheden fra alle, der som jeg forarges, og ikke mindst ville jeg finde en håndfast støtte fra Dansk Skovforening på sin plads. Og kunne en sådan støtte få pressens ansvarlige folk til at forstå, at det ikke er ved negativitet, men ved positiv oplysning, man hjælper med til at holde det erhvervsliv i gang, som er en afgørende betingelse for, at dette samfund skal kunne fungere, ja, for at det måske overhovedet kan overleve, så vil dette lille indlæg i diskussionen om journalist- og presseetik ikke have været forgæves.

Sv. Bang.

Litteratur:

Dagpenge-leksikon

Kirsten Bitsch og Niels Frederiksen:

Opslagsbog om dagpenge.

Forlaget Fremad. 1974, 250 s. 64,75 kr.

Der er efterhånden udkommet en del litteratur om dagpengereglerne, og der er med udgivelsen af denne bog føjet et nyt bind til rækken.

Bogen er som antydnet i titlen udformet som en opslagsbog efter et stikordssystem som indgang til en række konkrete redegørelser.

Det er muligt ved stikordsopslag at få en fuldstændig gennemgang af gældende regler med henvisning til Dagpengelovens paragraffer, blanketter, der kan anvendes, og de vigtigste af Dagpengeudvalgets afgørelser, der er opført bagerst i bogen. Her findes ligeledes den fulde lovtæst med de sidste ændringer og henvisninger til sikringsstyrelsens meddelelser, bekendtgørelser samt – det vigtigste – de steder i bogen, hvor de enkelte paragraffer er omtalt eller anvendt ved afgørelsen af enkelte sager.

De af Sikringsstyrelsen udgivne »Meddelelser« er ligeledes opført med reference til såvel lovens tekst som til opslagsbogens afsnit, hvilket gør dette stof, der ellers ikke er umiddelbart tilgængeligt, praktisk anvendeligt.

Der er i bogens opslagsdel behandlet en del enkeltproblemer, f.eks. dagpenge til kolportører. Dette er ikke gjort for at tage stilling til disse enkeltgruppers ret til dagpenge, men for ved disse eksempler at angive løsningsmuligheder på lignende problemer.

Det må konkluderes, at opslagsbog om dagpenge samler alle de regler og den praksis, der på nuværende tids-

punkt findes om den et år gamle dagpengeordning.

Der er her tale om udgivelsen af en bog, der for første gang siden Dagpengelovens vedtagelse giver de mennesker, der beskæftiger sig med disse problemer, mulighed for at sætte sig grundigt og dybtgående ind i dette problemkompleks. *m h*

Fugles adfærd

Dieter Blume: Træk af fugles adfærd.

Gyldendal. 96 s. ill. kr. 26,75.

Det er umiddelbart imponerende, at der kan skrives en bog på 96 sider over et så begrænset emne. Der er dog et væsentligt antal illustrationer - og endda særdeles illustrerende tegninger og fotos i bogen. Bogen henvender sig decideret til dyrevenner, som færdes meget i naturen og er vant til at iagttagelse dyrenes adfærd.

Mange af disse adfærdsmønstre har forbindelse med fuglenes handlinger i tilknytning til forplantningen: Elskovsdans, kamp- og aggressionshandlinger. Andre har forbindelse med afledningsmanøvrer i forbindelse med forsvaret af rede og unger.

Et interessant kapitel er: Næringsoptagelse og fødeoplagering. Herunder omtales hvorledes flamingoerne filterer føden ved udstødning af vandet, spættefinken, der kan føre en kaktustorn ind i en insektlarves boregang for at få larven trukket ud, etc.

Bogen, som er oversat fra tysk, har et tiltalende udseende og giver med en del »kægetegninger« et udmærket indtryk af forløbet af forskellige fugles adfærd i givne situationer.

P. H.

TRÆ 24

TRÆ 24: »Træfiberplader«. Pjece om plader og deres rette anvendelse, der udgives af TOP. Pris incl. moms 14,95 kr. for 32 sider. Pjecen kan kun købes gennem boghandelen.

TOP (Træbranchens Oplysningsråd) har udgivet sin pjece nr. 24, der omhandler træfiberplader.

De foregående 23 hefter har næsten udelukkende behandlet den rette anvendelse af nåletræ i byggeriet, og brugen af pladematerialer (krydsfiner, spånplader og træfiberplader) har kun lejlighedsvis været omtalt i disse pjecer.

Den stigende anvendelse af pladematerialer i byggeriet, hvor forbruget herhjemme i de forløbne ti år er steget med over 200 pct., nødvendiggør i høj grad en information på dette område.

Ved udsendelse af denne pjece har TOP taget det første skridt på vejen mod afhjælpning af savnet af information om træfiberpladernes anvendelse byggeriet.

Pjecen giver endvidere anvisning på, hvordan man sikrer sig en tidssvarende isolering i gulv, loft og vægge i såvel nye som gamle enfamiliehuse.

Selv om forbruget af visse typer træfiberplader er betydeligt, behandler pjecen ikke kun disse, men også f.eks. den asfaltimprægnerede træfiberplade, der bl. a. anvendes til udvendig vind- og regntæt beklædning. Man slår til lyd for øget anvendelse af den kraftige, stive, halvharde byggeplade til f.eks. indvendig væg- og loftsbeklædning.

TRÆ 24: »Træfiberplader« er opdelt i fire afsnit.

- Produkter.
- Konstruktionseksempler.
- Arbejdsudførelse.
- Tekniske data.

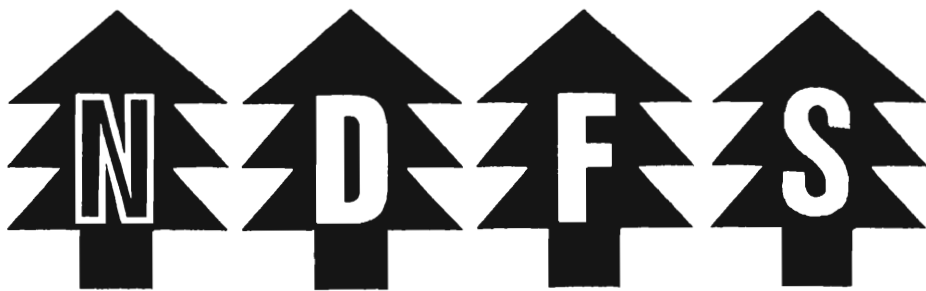
I det første afsnit »Produkter« bringes alle nødvendige oplysninger om træfiberplader som byggemateriale, d. v. s. fremstilling, typer, dimensioner, udførelse og anvendelsesområder.

Andet afsnit »Konstruktionseksempler« omfatter 16 sider trykt på gult papir for at lette opslag. I dette afsnit vises i tekst og tegning en række anvendelsesmuligheder, der alle er i overensstemmelse med Bygningsreglement 1972 og DIF's normer.

I det følgende afsnit gøres der rede for, hvordan pladerne opbevares, bearbejdes, limes, sømmes, overfladebehandles m.m. for i det sidste afsnit at komme med en række tekniske data af interesse for teknikerne.

Publikationen henvender sig ikke kun til arkitekter og ingeniører, entreprenører og håndværkere men også til selvbyggere.

mh

Fra stub til industri

Af lensgreve H. H. Moltke

I forbindelse med Nordisk Skovkongress i Stockholm var der i dagene 12. og 13. juni arrangeret 21 ekskursioner fordelt over hele Sverige. Ekskursion nr. 1 fandt sted i Norrbotten og havde samlet 72 deltagere fra de 4 skandinaviske lande. En dameekskursion med 23 deltagere var arrangeret samme sted og havde samme udgangspunkt og flere arrangementer sammen med herreekskursionen.

Ekskursionens leder var Överjägmästare Niels Smith, Luleå, som med sin enestående hjertelighed og humor fik alle til at føle sig velkomne og med sit myndige organisationstalent fik arrangementet afviklet perfekt. Fru Smith var en effektiv og omsorgsfuld leder for damerne, som fik et alsidigt indblik i egnens natur og kulturelle serværdigheder.

Norrbottens len, Sveriges nordligste, omfatter ¼ af Sveriges areal, men befolkningen udgør kun 3% af landets samlede befolkning. Store områder ligger hen som ødemark, men der er dog ca. 4 millioner ha skov. Heraf ejer staten over halvdelen, bønderne ca. en tredjedel og forskellige aktieselskaber, især Svenske Cellulosefabrikker, en tiendedel.

Tirsdag den 11. om aftenen blev ekskursionens deltagere beværtet af Luleå kommune på et skisportshotel med en rigtig Norrbotten-middag: Röding, et spidstegt rensdyr og hjortron. Efter middagen vistens en meget smuk film om Lapland, og henimod midnat besteg man med besvær et højdedrag, hvorfra der i den lyse nat var en pragtfuld udsigt over de vidtstrakte skove, søer og elve.

De næste to dages ekskursioner havde som emne mekaniserede skovningsmetoder og transport i vanskeligt tilgængelige områder. Onsdag formiddag fik man forevist statsskovdistriktets maskinstation, et stort moderne værksted for distriktets 170 skov-

brugsmaskiner og centrum for de ca. 20 montører og 10 servicebiler, som betjener dem.

I skoven så man renafdrift af et større areal, hvor arbejdet blev udført af 2 fældemaskiner, en processer, som afkvister og opskærer træet, samt et transportkøretøj, der kører træet til fast vej.

Efter 100 km.s kørsel gennem skov spistes der frokost i en smuk have med udsigt over Luleälven, og der fortsattes derefter til en meget stor renafdrift på cellulosefabrikkernes distrikt. Mange skovningsmaskiner fra motorsav til de største giganter blev demonstreret i en flot tilrettelagt opvisning. Forskellige mekaniseringsgrader blev diskuteret, og cellulosefabrikkerne regner med i løbet af nogle få år at lade skovningsarbejdet udføre af kun 2 typer maskiner, en til fældning, afkvistning, oparbejdning og sortering, og en til transport til fast vej. Det kuperede og ofte meget vandlidende terræn vanskeliggjorde arbejdet, men den meget lange vinter med frosen jordbund hjalp de store maskiner. I den Botniske bugt udfør Luleå forsvinder isen først omkring 15. maj.

Man kørte nu langs elven til en af de mange kraftstationer, som stadig bliver bygget langs Luleälv, og som har lukket store strækninger af elven for tømmerflådning. Efter opgørelse af tømmerflådningerne til at muliggøre tømmerflådning forbi kraftværkerne har man fundet, at det er billigere at give skovbruget kompensation for at lade transporten foregå ad landjorden.

Som sidste punkt besøgte vi en netop fuldført, mægtig dæmning over elven, og for gæsternes fornøjelse blev et kæmpemæssigt vandfald sluppet løs. På det nærliggende hotel i Vuollerim mødtes man med dameekskursionen, som havde haft en begivenhedsrig dag med besøg i gamle og nye kirker, fro-

kost på et rensdyrslagteri og besøg på et frilandsmuseum og lappemuseum i Jokkmokk. Alle var velforsynede med tørret renkød, lappekunsthåndværk og diplom for at have passeret polar-cirklen.

Efter badstue og dukkert i elven var der festlig middag og dans til hen på de små timer, og man gik til ro i strålende solskin.

Næste dag fulgtes damer og herrer, og gennem et smukt kuperet og skovklædt terræn med mange søer og småelver nåede man Storforsen, Nordens højeste frie vandfald, 8 m højt, i Piteälven. Man diskuterede atter tømmerflådning, som her var muliggjort ved at regulere vandfaldet. Området omkring Storforsen er naturreservat, og vi hørte om Statsskovenes bestræbelser på at skabe muligheder for befolkningens fritidsaktiviteter. Efter at have klatret på klipperne, så vi et lille skovbrugsmuseum, som viste skovarbejderboligen gennem tiderne, tjæreudvinding i gamle dage, redskaber m. m.

Frokosten blev spist ved lange borde udendørs, og vi kørte derefter ned til elven, hvor forskellige typer af lastbiler til læsning og transport af tømmer blev demonstreret.

Efter en times kørsel langs Piteälven gik man ombord i fire små motorskibe og sejlede ad den nu meget brede Piteälv de sidste 15 km ned til Piteå, en by ved den Botniske bugt, hvor en stor cellulosefabrik modtager det tømmer, som bliver flådet ned ad Piteälven.

Ekskursionen sluttede, hvor den begyndte, i Luleå, og de to dage havde givet deltagerne et indtryk af enorme skovområder, som forekom yderst veldrevne under meget ugunstige klimatiske, terrænmæssige og transportmæssige forhold.

Skov- eller landbrug? Det kan være et både og ...

I debatten om skovens placering i råstofpolitikken har spørgsmålet om tilplantning af landbrugsjord været rejst.

Uden iøvrigt at komme ind på dette problem kunne det måske være på sin plads at gøre opmærksom på, at med hensyn til løsdrift af kreaturer kan skovbrug og landbrug i nogen udstrækning trives side om side på samme areal.

Skovlovens § 17 rummer regler for dispensation fra forbudet mod græs-

ning af husdyr i fredskov. Det kunne være interessant, om nogen, der har benyttet sig af dette, kunne komme frem med nogle erfaringer vedrørende skovgræsning.

For at give indtryk af det økonomiske udbytte ved løsdrift, kan der henvises til Salten Langsø Skovdistrikt, hvor der på nogle magre hedestrækninger igennem de sidste 5 år har gået ca. 1 stk. voksent Hereford kvæg pr. ha. Skovrider *Høgsgaard* anslår dækningsbidraget, - forrentning, hegning, pasning, ekstra foder etc. indregnet, - til ca. 600-800 kr. pr. voksen ko. Så vidt åben hede.

Hvor mange dyr, der vil kunne gå i en skov uden at vedproduktionen sættes ned, vides ikke. Udfra tallene fra den åbne hede og nogen personlig erfaring fra Middelhavsområdet vil jeg umiddelbart skønne, at tallet må ligge i nærheden af 0,1 voksent dyr pr. ha taget for dansk skovbrug som helhed.

Man kunne også vende spørgsmålet om og spørge, hvor stor en vedproduktion kan man have på løsdriftsarealer uden at kødproduktionen går ned? Også her står man på bar bund med hensyn til tal.

Det er dog værd at bemærke, at som omtalt af *Bent Jacobsen* i beretning nr. 271 fra Det forstlige Forsøgsvæsen, synes de naturlige græsgange i det sydlige Skandinavien at forbedres under en spredt træbevoksning. Fra aride områder er det almindeligt kendt, at både agerbrug og græsning er mere produktivt under skærm af træer end i frit sollys, naturligvis afhængigt af træarternes rodsystem.

Skulle man anslå et tal for danske forhold, vil jeg mene, alt taget i betragtning at eg må blive hovedtræarten til dette brug, kommer man nok ikke meget over 1 m³/ha/år uden at græsningsværdien forringes.

De her anførte skøn dækker en situation, hvor man i det ene tilfælde ønsker vedproduktionen opretholdt og i det andet tilfælde kødproduktionen. Det kunne være, at den optimale udnyttelse lå et sted mellem disse to yderpunkter, således at man f. eks. ved at ofre 25 % af kødproduktionen kunne nå op på en vedmassetilvækst på 50 % af den produktive skov.

Forholdet mellem skovbrug og kvægværl er belastet af skovgræsningens dystre fortid. Kvæget har i lange tider - jorden over - været skovbrugets fjende nr. 1. Der er derfor ikke meget udover rædselsberetningerne at hente i den forstlige litteratur.

Man kunne imidlertid rejse spørgsmålet, om det ikke, set i et fremtidsperspektiv, ville være værdifuldt at få taget disse spørgsmål op til fornyet vurdering.

Axel Martin Jensen.

PYNTEGRØNT OG JULETRÆER

købes i store partier til eksport.

Nobilis I, II, III og usorteret.

Nordmanniana I, II og usorteret.

Ædelgran og Omorika.

Juletræer:

Nordmanniana, Omorika og Rødgran.

POUL ANDERSEN

PynTEGRØNT en gros
Immerkærvej 1
5783 Korinth . Tlf. (09) 65 10 85

bagskraber

Tekniske data:

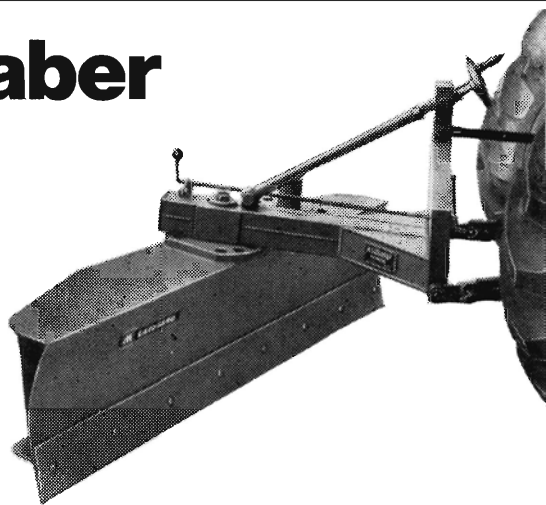
Bredde: 2000 mm
Højde: 410 mm
Vendbart skær: 150 x 13 mm
Vægt: Standard 150 kg

Super 305 kg
Model super kan sideforskydes 450 mm. Begge modeller kan påmonteres indstilleligt støttehjul.

BAGSKRABEREN er fuldt drejelig (360°) og fastlåses i den ønskede stilling af en kraftig pal.

BAGSKRABEREN kan påmonteres enhver traktor, der er forsynet med hydraulisk 3-punkts lift. Skraberkantens vinkel med jordoverfladen indstilles og reguleres med håndhjul fra førersædet.

Helsingforsgade 6 . Århus N
Tlf. (06) 16 24 44

LAIGAARD

Fabrik for vejmaskiner

**Tænk venligt
på Deres
medarbejders
sikkerhed og
velbefindende
i kulden ...**

Lad installere en REFLEKS OLIEOVN eller REFLEKS OLIEKOMFUR – vi har modeller der passer til enhver skurvogn.

Refleks

Lørup - 5750 Ringe - Tlf. (09) 67 12 68

Det svenske skovbrugs arbejdsmiljø

Efterfølgende er et referat af en konference afholdt i forbindelse med den årlige afslutning af skyddsingenjörutbildningen, der finder sted på Statens Skogsmästarskola i Skinnskatteberg.

Af KAJ ØSTERGAARD, Skovteknisk Institut.

Samfundets stigende interesse for arbejdsmiljøet er kommet til udtryk på mange områder, men især ved:

1. Lovgivning.
2. Kontrol af lovenes overholdelse.
3. Forskning.
4. Opinionsdannelse.

Især skovbruget er tildelt stor interesse p.g.a. det gennem mange år store årlige antal arbejdsulykker. Nedenstående kurve viser, at skovbruget tilhører en af de mest ulykkesramte brancher i landet.

antal ulykker
pr. 1 million
arbejdstimer

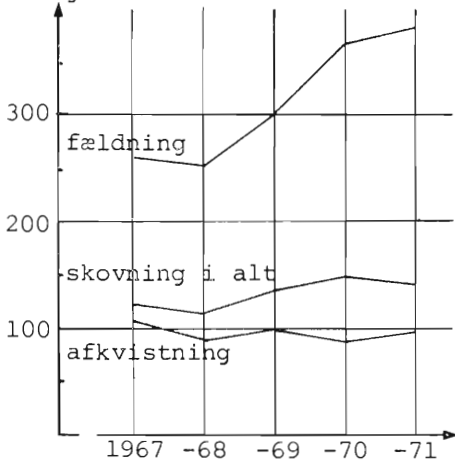

Fig. 1: Ulykkesfrekvenser i forskellige brancher.

Det var først i trediverne man begyndte at blive opmærksom på arbejdsulykkerne inden for skovnings- og flådningsarbejdet. Under 2. verdenskrig steg arbejdsulykkerne til 20.000 årligt. Dette skyldtes for en stor del, at mange uøvede mennesker arbejdede med skovning.

Gennem mekanisering og forenkling af arbejdsmetoderne mindskedes det årlige antal arbejdsulykker op gennem 50'erne til 10.000 pr. år. Det må dog bemærkes, at antallet af skovarbejdere dalede i næsten samme takt. Da motorsaven indførtes omkring 1960 steg arbejdsulykkerne igen, og navnlig da man omkring 1964-65 i stor udstrækning begyndte at anvende motorsaven til afkvistning, medførte dette mange alvorlige arbejdsulykker. Denne vældige udvikling satte rigtig skub i sikkerhedsarbejdet, og det lykkedes gennem intensiv forskning og udvikling, navnlig gennem

kastebeskyttelse og sikkerhedskæder at nedbringe ulykkestallene ved afkvistning.

De senere år har man vendt opmærksomheden mod selve fældningen. Hovedparten af de dødsfald, der sker inden for det svenske skovbrug, indtræffer ved selve fældningen.

Problemerne omkring arbejdsulykkerne ved fældning er svære at løse, fordi skovarbejderens arbejdsmetode og indstilling til sit arbejde menes at have afgørende betydning for ulykkesudviklingen. De foranstaltninger man hidtil har truffet er:

1. Udarbejdelse af instruktive pjecer, der viser, hvordan fældningen skal foretages, samt hvilke risikobehæftede arbejdsmetoder, man skal undlade at anvende.
2. Uddannelses- og informationskampagner.

Ulykkesstatistikens nuværende udseende viser imidlertid, at disse foranstaltninger ikke er nok (se kurve).

For at nå frem til et effektivt program for foranstaltninger imod den tunge ulykkesituation ved fældningsarbejde har forskellige organisationer og forskningscentre satset ressourcer i et forskningsprojekt: „Olycksfall ved Fällning”.

En del af resultaterne fra dette forskningsprojekt blev fremlagt til debat på konferencen:

1. En kortlægning af skovarbejderens arbejdsmetode i risikofyldte arbejdsituationer.
2. Et forsøg på at fremlægge hvordan skovarbejderne ser på risikoen ved de forskellige arbejdsituationer.

En del af de eksamensarbejder, som er udført af studerende ved skyddsingenjörutbildningen udgør delstudier af ovennævnte projekt. Disse eksamensrapporter blev ligeledes fremlagt på konferencen og indgik i debatten.

Som konklusion på de fremlagte resultater samt den efterfølgende debat, der til tider var skarp og kontant, kan anføres følgende:

1. Skovarbejderen har god indsigt i de ulykkesrisici, der findes ved fældningsarbejde. Han prioriterer risikoen ved forskellige arbejdsituationer på samme måde, som ulykkestatistikken giver udtryk for.

Han bedømmer dog gennemgående risikoen som mindre, end den bedømmelse, lærere og elever ved skovskolerne giver.

2. Skovarbejderen anvender i alt for stor udstrækning forbudte og risikobehæftede arbejdsmetoder. Selv om han udmærket ved, hvilke metoder, der er mere eller mindre risikofyldte, vælger skovarbejderen ofte de risikofyldte.
3. Forklaringen på ovennævnte angives af såvel skovarbejderne selv som disses arbejdsledere at ligge i det faktum, at de sikre arbejdsmetoder ofte er mere tids- og energi-krævende.

Da skovarbejderne arbejder efter et lønsystem, som bygger på ren akkord, er de tilbøjelige til at anvende hurtige og lette arbejdsmetoder, som desværre mange gange er risikobehæftede.

Desuden bemærkes, at man ofte savner praktiske forudsætninger for at følge træfældningsinstruktionerne - eksempelvis savnes ofte den rigtige udrustning til nedtagning af et hængt træ.

4. En fornuftig gennemført uddannelse har vist sig at have god effekt - i hvert fald på kort sigt.
5. Skovarbejdere, hvis arbejdsledere går aktivt ind for sikkerhedsarbejde, anvender i mindre udstrækning de risikobehæftede metoder end de skovarbejdere, hvis arbejdsledere ser igennem fingre med overtrædelse af sikkerhedsreglerne.
6. De fleste arbejdsledere mener, at de har for lidt tid til at beskæftige sig med sikkerhedsarbejde.
7. Forsøg på at øge sikkerheden ved fældning gennem „Tilbudsrapportering” har vist, at de, som aktivt medvirker ved planlægningen af eget arbejde, viser meget større forståelse for sikkerhedsarbejde.

antal ulykker
pr. 1 million
arbejdstimer

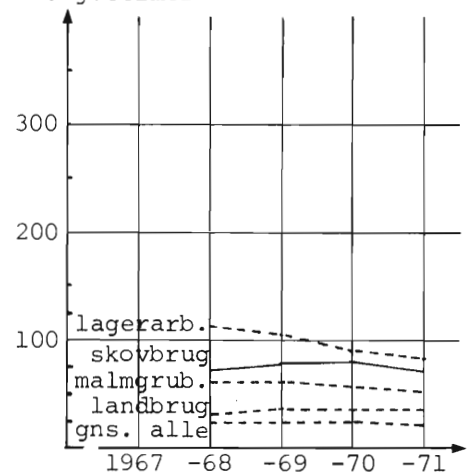

Fig. 2: Ulykkesfrekvenser ved skovning, fældning og afkvistning.

TERRI 30

den mekaniske skovhest

Produceret af Valmet i Finland, afprøvet i de finske skove. Arbejder let og ubesværet i kuperet terræn, blødt terræn og høj sne. Variatorstyring giver smidig manøvrering uden kraftkrævende bremsning af bælterne.

Importør og agent for Danmark

MASKINFABRIKEN
NORDHAVN A/S
SCANIA OG VALMET-DIESEL
 FISKERIHAVNEN. 8000 ÅRHUS C. TELEFON (06) 12 90 55

Tekniske specifikationer:

MOTOR:

35 HK DIN. 2 cyl. Benzin. Luftkølet.

GEAR:

2 fremadgående, 1 bak + variator.

KØRSELSHASTIGHEDER:

Min. 3-4 km/t. Max. 30-35 km/t.

VÆGT:

480 kg. Jordtryk 30 g/cm²

DIMENSIONER:

Længde 2780 mm. Bredde 1340 mm. Højde 1370 mm.

TRÆKKRAFT:

1500 kg.

BREMSER:

Mekaniske skivebremser.

THORVALD PEDERSEN ODENSE A/S

Tlf.: (09) 12 88 88

DANSK MØBELPLADE- & FINÉR FABRIK A/S

Tlf.: (09) 11 55 88

Kævler
i alle træsorter
købes.

**Alle arter
skovplanter**

i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning - Telf. 05 - 65 12 11

**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov — 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG

Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup
Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 10 69

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

NÅLETRÆ

til bygningstømmer og master købes.

St. Hjøllund Savværk og Imprægneringsanstalt

Hjøllund . 7362 Hampen - Telefon (06) 86 91 00

A/S Grindsted Imprægneringsanstalt

er køber af nåletræ til master

Grindsted tlf. (05) 32 08 55*

NØRRESUNDBY SAVVÆRK

A/S NØRRESUNDBY TØMMERHANDEL

TELF. (08) 17 00 22

Indkøb af nåletræ til bygningstømmer

Nord for Limfjorden:

Skovfoged N. P. Nissen,
»Alfarvad«, tlf. (08) 86 71 30

Syd for Limfjorden:

Skovfoged J. Wisbech,
Kås, tlf. (08) 24 54 32

Til Langebæk Savværk A/S og Nordisk Sav- og Finérværk A/S i Gadstrup søger vi leverandører af:

**Planke- & stavkøvler i bøg.
Finérværk i bøg, eg, ask, ær.**

DALHOFF LARSEN & HORNEMAN A/S

4621 Gadstrup

Råtræindkøb - telf. (03) 39 02 66

DLH handler med træ fra hele verden - har hovedkontor i Århus samt en gros centralagere i Hedensted og Gadstrup - er endvidere moderfirma for flere datterselskaber, bl. a. Nordisk Trælast & Hårdtræ Co. (egne afdelinger i Afrika). Nordisk Sav- & Finérværk A/S i Gadstrup og Langebæk Savværk A/S - DLH-gruppen beskæftiger ialt 525 medarbejdere.

AKTIESELSKABET ROLD SKOVS SAVVÆRK

9510 ARDEN

DANSK TØMMER

RÅTRÆINDKØB TELEFON (08) 56 12 66

Produktion:

Dansk tømmer:
brædder og lægter.

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer.

I/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

v/Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Skovplanter - haveplanter

alle arter

Vi sender Dem gerne
prisliste og tilbud.

Hulkærhus planteskole

Telefon (06) 87 03 33 - Ans By

Alle kulturer er underkastet danske Planteskole-
skolers Sundhedskontrol og Herkomstkontrol.

Kassetræ af nåletræ købes

ALDERSLYST SAVVÆRK OG SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK | v/ brødrene Møballe
8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

15.000 m³ bøgekævler kl. A-B-C-D

Købes årligt på Sjælland - Lolland-Falster til markedspris.
Kontant betaling.

RYDE SAVVÆRK Tlf. (03) 88 92 21*

4930 Maribo

Diana Skovtjære

SKOVTJÆRE 433
SKOVTJÆRE 123
MUSETJÆRE
ARBINOL
NATRIUMNITRIT
SPECIALMONTEREDE
GLORIA-SPRØJTER

Skovrider Tage Hansen

4840 Nr. Alslev . Tlf. (03) 83 44 96

Jonsereds motorsav kan gøre et af Danmarks farligste arbejder mere sikkert

Det er tungt og farligt at arbejde i skoven. Indtægten er i reglen bestemmende af, hvor hurtig og effektiv man er. Men jo hurtigere man arbejder jo mere risikofyldt kan det blive.

Jonsereds seneste motorsav kan gøre situationen bedre. Den er lille og let, men alligevel stærk nok for en stor del af dansk skovning.

Den er skånsom, den er sikker. Med bl.a. håndbeskyt-

ter og kædebremse, en effektiv afvibrering samt sigte for sikker og rigtig fældning.

Vi har fire andre modeller i Jonsereds motorsave, så vi kan dække alles ønske med hensyn til motorsav-størrelser.

Tag og prøv en Jonsereds motorsav hos en af nedenstående forhandlere, som også har service og reservedele.

Jonsereds

Børge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg, (08) 13 40 29, 13 15 51. Bent K. Petersen, Tørningvej 10, 6500 Vojens (04) 57 72 56. Andreas Petersen, Hollufgårdsvej 10, 5793 Højby, Fyn, (09) 95 82 60. Arnold Larsen, Flintinge, 4891 Toreby L., (03) 86 91 26. Specialværkstedet, Torvegade 34, 4640 Fakse, (03) 71 34 65. Holger Møller, Frederiksberg, 4180 Sorø, (03) 63 11 51. Sven E. Larsen, Isefjordsvej 4, 4500 Nykøbing S., (03) 41 10 86. ISEKI Jylland A/S, Sønderbrogade 24, 7100 Vejle, (05) 82 58 88. Jørgen Rasmussen, Lundby, 7490 Aulum, (07) 47 23 55. Sven Low, »Bækken«, 3720 Almindingen pr. Åkirkeby, Bornholm, (03) 97 46 43. Nordsjællands Motorsavservice, Roskildevej 163, 3400 Hillerød, (03) 26 51 51.